

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

HANTERING AV GOODWILL

– En studie kring goodwillnedskrivning under lågkonjunktur –

Magisteruppsats i Företagsekonomi
Externredovisning
Vårterminen 2009

Handledare:
Gunnar Rimmel

Författare:
Peter Sjödin 850126
Sara Teclezion 680714

Förord

Författarna vill med detta förord passa på att rikta ett extra stort tack till de respondenter som deltagit i studiens undersökning. Utan hjälp från er sida hade denna undersökning inte varit möjlig. Författarna vill även rikta ett varmt tack till handledare Gunnar Rimmel samt vår trevliga opponentgrupp för givande kommentarer och konstruktiv kritik.

Göteborg den 29 maj 2009

Peter Sjödin

Sara Teclezion

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Externredovisning & företagsanalys, Magisteruppsats, VT 2009

Författare: Peter Sjödin & Sara Teclezion

Handledare: Gunnar Rimmel

Titel: HANTERING AV GOODWILL - En studie kring goodwillnedskrivning under lågkonjunktur

Bakgrund och problem: Sedan 2005 har det varit lag på att börsnoterade företag ska tillämpa IFRS i sin koncernredovisning. En av de största förändringarna efter införandet av IFRS- förordningen är att vissa tillgångar nu skall värderas till verkligt värde istället för historiskt anskaffningsvärde. En av de berörda tillgångarna är goodwill där företagen ska testa goodwill för nedskrivningsbehov. Som marknaden är i nuläget kommer goodwillvärdena i många fall behöva skrivas ned, vilket skulle kunna innebära negativa effekter för marknads förtroende för företaget. Nedskrivningsprövningen av goodwill är dock inte helt problemfri, utan reglerna lämnar utrymme för subjektiva bedömningar. De subjektiva bedömningarna kan därmed ge anledning till att ifrågasätta redovisningens tillförlitlighet och relevans. Samtidigt finns det i litteraturen olika åsikter om investerare överhuvudtaget lägger någon vikt vid en sådan bokföringsmässig transaktion.

Syfte: Det huvudsakliga syftet är att utreda om redovisningen kan anses ge en rättvisande bild av företagets goodwillvärde. Vidare syftar studien till att undersöka hur pass tillfredställande företagets redovisning är utifrån ett investeringsperspektiv.

Avgränsningar: Studien kommer att avgränsa sin undersökning till noterade företag listade på OMX Stockholm.

Metod: Studien har genomförts med en kvalitativ metod med abduktivt angreppssätt och intervjuat fyra företag och två finansanalytiker. Med problemställningen som bakgrund har studien valt företag där det finns en stor andel goodwill i balansräkningen. Analytiker anses vara det lämpligaste valet för att få investerares syn på redovisningen. Studien har med tanke på tidspress och avstånd till respondenter använt sig av telefonintervjuer.

Resultat och slutsatser: Studiens slutsats är att redovisningen inte kan anses ge en rättvisande bild av företagets goodwillvärde. Det finns väldigt starka incitament i redovisningen där ett alltför stort inslag av subjektivitet skapar en anseilig osäkerhet i goodwillvärderingen. Eftersom studien visar på att analytiker räknar bort goodwillvärdet påverkas inte denna intressegrupp av goodwillredovisningens brister. Det kan därmed konstateras att det ur ett investeringsperspektiv inte spelar någon roll att redovisningen kan anses medför brister i företagets goodwillvärde.

Förslag till fortsatt forskning: En intressant väg för fortsatta studier kan vara att undersöka vilket regelsystem av avskrivning och nedskrivning av goodwill som intressenter föredrar. En annan intressant aspekt för fortsatta studier är att undersöka om företags investeringar i andra företag påverkas av vilket regelsystem för värdeminskning av goodwill som används.

Förkortningar

FASB	Financial Accounting Standards Board
IAS	International Accounting Standard
IASB	International Accounting Standard Board
IASC	International Accounting Standard Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
ÅRL	Årsredovisningslagen
FRC	Financial Reporting Council

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	7
1.1 BAKGRUND	7
1.2 PROBLEMDISKUSSION.....	8
1.3 FRÅGESTÄLLNING	9
1.4 SYFTE	9
1.5 AVGRÄNSNING	9
1.7 DISPOSITION	10
2. METOD.....	11
2.1 ANGREPPSSÄTT	11
2.2 VAL AV METOD.....	11
2.3 DATAINSAMLING	12
2.3.1 Urval av respondenter	12
2.4 INTERVJUUPPLÄGG	13
2.4.1 Intervjuguide.....	13
2.4.2. Presentation och bearbetning av material.....	15
2.5 VALIDITET OCH TILLFÖRLITLIGHET	15
2.6 KÄLLDISKUSSION	16
3. TEORETISK REFERENSRAM	18
3.1 INTRODUKTION.....	18
3.2 IASB OCH FASB	18
3.2.1 Relevans	19
3.2.2 Väsentlighet.....	Error! Bookmark not defined.
3.2.3 Tillförlitlighet.....	20
3.2.4 Jämförbarhet	20
3.3 GOODWILL	20
3.4 IAS 36: NEDSKRIVNINGAR	21
3.4.1 Nedskrivningstest.....	21
3.4.2 Framtida kassaflöde	22
3.4.3 Nedskrivning av goodwill	22
3.4.4 Upplysningar	23
3.5 INCITAMENT VID HANTERING AV GOODWILL.....	23
3.5.1 Agentteori	24
4. EMPIRI.....	26
4.1 FÖRETAGENS NEDSKRIVNINGSPROCESS	26
4.1.1 Eniro.....	26
4.1.2 Hexagon	26
4.1.4 Know IT	26
4.1.5 Gunnebo	27
4.2 RESPONDENTERNAS SVAR	27
4.2.1 Problematiken med att redovisa goodwill	27
4.2.2 De kvalitativa egenskaperna.....	28
4.2.3 Avskrivning eller nedskrivning.....	29
4.2.4 Påverkan på aktiemarknad och investeringsmöjligheter	30
4.2.5 Subjektiva bedömningar och incitament.....	31

4.2.6 Nedskrivning under lågkonjunktur.....	32
4.2.7 Ytterligare synpunkter	33
5. ANALYS	34
5.1 PROBLEMATIKEN MED ATT REDOVISA GOODWILL	34
5.2 DE KVALITATIVA EGENSKAPERNA	34
5.3 AVSKRIVNING ELLER NEDSKRIVNING	35
5.4 PÅVERKAN PÅ AKTIEMARKNAD OCH INVESTERINGSMÖJLIGHETER	35
5.5 SUBJEKTIVA BEDÖMNINGAR OCH INCITAMENT	37
5.6 NEDSKRIVNING UNDER LÅGKONJUNKTUR	38
6. SLUTDISKUSSION.....	39
6.1 SLUTSATS	39
6.2 FÖRFATTARNAS REFLEKTIONER	40
6.3 FORTSATT FORSKNING.....	41
7. LITTERATURFÖRTECKNING	42
7.1 BÖCKER.....	42
7.2 ARTIKLAR	43
7.3 ELEKTRONISKA KÄLLOR	44

1. Inledning

Detta kapitel inleds med att ge läsaren en bakgrund till uppsatsens ämnesområde. Därefter följer en problemdiskussion som mynnar ut i en problemformulering. Därpå följer syfte, avgränsning och avslutningsvis uppsatsens fortsatta disposition.

1.1 Bakgrund

Globaliseringen och den teknologiska utvecklingen har medfört nya marknader och större möjligheter för företagen. Expandingen av multinationella företag har i sin tur lett till ett ökat behov av gemensamma redovisningssystem som gör det möjligt att jämföra företag och deras redovisning från olika länder. Enligt Artsberg (2005) började harmoniseringsförsöken redan på 1960-talet inom Europeiska Unionen. Det var förhandlingar om det fjärde bolagsrättsliga direktivet rörande redovisning. I början av 1970-talet tillkom den privata normgivaren IASC, som senare ombildades till IASB.

IASB är ett internationellt oberoende redovisningsorgan som utfärdar de internationella standarderna IFRS. I IASB:s regelverk återfinns även de äldre IAS standarderna som utfärdades av föregångaren IASC. IASB:s mål är att verka för en harmonisering inom redovisningen och därmed öka jämförbarheten mellan företag världen över (IFRS/IAS, 2008). IASB har exempelvis ett omfattande samarbete med den amerikanska normgivaren FASB för att skapa en världsomfattande normgivning (Norwalk Agreement, 2002). År 2002 tog EU beslutet att IASB:s normer skulle användas för noterade företag inom den europeiska gemenskapen. Lagen innebär för svensk del att börsnoterade företag skulle börja tillämpa IFRS från den 1 januari 2005 i sin koncernredovisning (EG 1606/2002/4).

En av de största förändringarna efter införandet av IFRS-förordningen är att vissa tillgångar nu skall värderas till verkligt värde istället för historiskt anskaffningsvärde, där goodwill är en av de berörda tillgångarna. I IFRS 3 definieras goodwill som framtida ekonomiska fördelar från tillgångar som det inte är möjligt att individuellt identifiera och redovisa. Goodwill består av skillnaden mellan det betalade priset och värdet av de identifierbara nettotillgångarna vid ett företagsförvärv. Tidigare har Svenska företag följt ÅRL i sin koncernredovisning och därmed gjort avskrivning på goodwill, som årligen minskat bolagets resultat. Att noterade företag ska följa IFRS, och därmed IFRS 3, innebär att goodwill anses ha en obestämbar livslängd, vilket får till följd att goodwill inte längre är föremål för avskrivning. Förvärvat goodwill ska årligen, samt vid indikation på värdenedgång, prövas genom ett nedskrivningstest för att avgöra huruvida värdet består eller inte. I de situationer som testet indikerar på en värdeminskning ska motsvarande summa belasta företagets resultaträkning. Detta leder till att det redovisade värdet på goodwillposten utgörs av anskaffningsvärdet med avdrag för ackumulerade nedskrivningar (Thorell 2004).

IAS 36 som behandlar nedskrivning av goodwill har omfattande regler för hur en nedskrivningsprövning ska utföras. Eftersom goodwillposten varje år skall testas för nedskrivning samt vid indikation på värdenedgång, måste företaget hitta en lämplig nuvärdesberäkning av de förvärvade enheternas framtida kassaflöde som motsvarar värdet på goodwillposten, om inte en nedskrivning skall göras (Smith, 2006). Det kan vara väldigt svårt för företaget att bedöma om värdet på goodwill minskat och framförallt bedöma vilket framtida kassaflöde som goodwill kommer att generera för företaget (Elwin, 2008). En nedskrivningsprövning kräver därför stor kunskap kring olika värderingstekniker för både materiella och immateriella tillgångar (Seetharaman, Sreenivasan, Sudha & Yee, 2006).

1.2 Problemdiskussion

Eftersom konjunkturen varierar från år till år kan en värdering till verkligt värde resultera i stora svängningar i resultatet. Ett omdebatterat område har därmed varit hur goodwill och värdeminskning av goodwill ska hanteras i redovisningen (Riahi-Belkaoui, 2004). När konjunkturen vänder nedåt kan en värdering till verkligt värde av goodwill leda till betydande förluster i resultaträkningen. Effekten kan bli stora fluktuationer i resultatet och även om en nedskrivning inte påverkar kassaflödet medför den konsekvenser för diverse nyckeltal (Lönqvist, 2006).

För att långsiktigt kunna motivera goodwillens värde krävs att posten ger en så pass hög avkastning att den tillfredsställer ägarnas avkastningskrav, det vill säga att bolaget ger en överavkastning på det egna kapitalet (Norton, 2009). Med den aktuella lågkonjunkturen och de uppenbara indikationerna på värdenedgång kan det vara svårt att möta dessa avkastningskrav (ibid). Som marknaden är i nuläget kommer alltså goodwillvärdena i många fall behöva skrivas ned, vilket skulle kunna innebära negativa effekter för marknads förtroende för företaget (Vials, 2008; Norton, 2009). Björn Gustavsson, ansvarig för värderingstjänster på Ernst & Young, anser att situationen förvärras av att många företagsförvärv de senaste åren gjorts till priser som kan vara svåra att försvara i nuläget (www.ey.com). Detta påpekar även Parkinson (2009) som beskriver att företagen mellan åren 2002-2007 betalade stora summor vid företagsförvärv där de bland annat vägde in företagets tillväxtpotential i priset. De motiven som rättfärdigade dessa premier kan nu ha försvunnit när värdet på marknaden gått ned och de framtida tillväxtutsikterna försämrats. Författaren anser därför att vissa företag bör ta möjligheten och skriva ned sin goodwill, för att på så sätt städa upp i balansräkningen och vara bättre förberedda när ekonomin vänder (Parkinson, 2009).

Nedskrivningsprövningen av goodwill är dock inte helt problemfri, utan reglerna lämnar utrymme för subjektiva bedömningar (Kintzele, Kintzele & Kwiatkowski, 2005). Tanken bakom en kontinuerlig nedskrivningsprövning är att värdet på goodwill ska avspegla företagets nuvarande ekonomiska ställning (Costigan, Lovata & Master-Stout, 2008). Samtidigt har denna reglering öppnat upp möjligheten för företagsledningen att i viss mån använda sitt eget omdöme (Godfrey & Sheng-koh, 2009). Detta visar bland annat Costigan et al (2008) i en studie där det uppmärksammades att det finns stora skillnader i nedskrivning av goodwill mellan nytillsatta företagsledare och de företagsledare som haft sin befattning under en längre tid. Författarna anser att detta pekar på en uppenbar brist i reglernas tillförlitlighet och relevans.

Anonymous (2009) och Elwin (2008) anser att de subjektiva bedömningarna inte är något större problem då investerare inte lägger någon vikt vid en sådan bokföringsmässig transaktion och bortser från goodwill i sina värderingar. Zion (2008) framhåller motsatsen och framför att en goodwillnedskrivning kan förse investerare med ny information om ledningens bild av vad företaget är värt och dess framtida förmåga att generera kassaflöden. Elwin (2008) anser dock att aktievärdet kan påverkas och hänvisar till en studie gjord av investeringsbanken Houlihan Lokey, där det visade sig att aktievärdet sjunkit i genomsnitt fyra procent efter att en nedskrivning gjorts av företagen.

Oavsett vad företagsledningen har för incitament finns det från många håll indikationer på att företag i nuvarande lågkonjunktur kan få svårt att motivera sin goodwill. De subjektiva bedömningarna kan ge anledning till att ifrågasätta redovisningens tillförlitlighet och relevans. Samtidigt kräver nedskrivningsprövning stor kunskap och det är svårt för företagen att

bedöma om värdet gått ned. Det är med anledning av ovanstående diskussion väldigt intressant att se hur företag och investerare ser på goodwillhanteringen. Problemdiskussionen ger således upphov till följande frågeställning.

1.3 Frågeställning

- Kan redovisningen under rådande lågkonjunktur anses vara tillräckligt tillförlitlig och relevant för att återge en rättvis bild av företagets goodwillvärde?
- Kan redovisningen av företagets goodwillvärde anses vara tillfredställande för investerare?

1.4 Syfte

Syftet är att utreda huruvida redovisningen kan anses ge en rättvisande bild av företagets goodwillvärde. Vidare syftar studien till att undersöka hur pass tillfredställande företagets redovisning är utifrån ett investeringsperspektiv.

1.5 Avgränsning

Studien kommer att avgränsa sin undersökning till noterade företag listade på OMX Stockholm. I och med detta kommer uppsatsen att begränsas till de företag som använder sig av IFRS regelverk i sin koncernredovisning.

1.7 Disposition

Metod

Teori

Empiri

Analys

Slutsats

I kapitel 2 behandlas de metoder som är relevanta för uppsatsen. Kapitlet beskriver vetenskapligt förhållningssätt, val av metod, val av företag och val av respondent. Studien ger även en beskrivning av intervjufrågor och bearbetning av material. Kapitlet avslutas med en diskussion kring studiens validitet och tillförlitlighet.

I kapitel 3 presenteras den teoretiska referensramen. Kapitlet inleds med en beskrivning av regelverkets utveckling. Detta följs upp av en beskrivning över IASBs föreställningsram, goodwill redovisning samt nedskrivning enligt IAS 36. Avslutningsvis kommer en diskussion kring problematiken med goodwill att presenteras.

I kapitel 4 presenteras den empiriska undersökningen. Resultatet från intervjuerna presenteras med samtliga respondenters svar under passande rubriker. Det återges även en kortfattad beskrivning av de företag som respondenterna arbetar för.

I studiens femte kapitel kommer analysen att presenteras där en jämförelse med den teoretiska referensramen och den insamlade empirin utvecklas. Analysen kommer i sin tur att ligga till grund för studiens slutsats som presenteras i sista kapitlet.

I studiens sista kapitel kommer således uppsatsens slutsats att presenteras där svar på studiens frågeställning kommer att redogöras. Kapitlet innehåller även författarnas egna reflektioner och avslutningsvis ges förslag till fortsatt forskning.

2. Metod.

I detta kapitel redogör studien för sin metod. Kapitlet inleds med ett avsnitt om angreppssätt och därefter följer studiens val av metod. Vidare beskrivs hur datainsamlingen utförts samt val av företag och respondent. Därefter följer en redogörelse för intervjuupplägg och bearbetning av material. Avslutningsvis beskrivs studiens validitet och tillförlitlighet.

2.1 Angreppssätt

Studiens förhållningssätt ligger nära det hermeneutiska tillvägagångssättet. Det centrala inom hermeneutiken är att meningen av en del endast kan förstås ur helheten och att helheten endast kan förstås ur delarna (Alvesson & Skoldberg 2008). Med andra ord skapas, med hjälp av förståelsen, en dialog med texten och en växelverkan mellan förförståelse/teori och teori/empiri. Studien har därmed formulerat syfte och frågeställning utifrån författarnas förförståelse. För att få svar på dessa har studien undersökt diverse material i form av litteratur och vetenskapliga artiklar. Detta har medfört en ökad förståelse som legat till grund för intervjuer med undersökningens respondenter. Tolkning av resultatet har sedan gjorts i analys som mynnat ut i en slutsats.

Relaterat till förhållningssätt finns det inom metodiken en oenighet gällande vilken strategi som är bäst lämpad för att få grepp om verkligheten. Dessa två brukar benämnas induktiv och deduktiv datainsamling (Jacobsen, 2002). I den deduktiva strategin går studien från teori till empiri medan den induktiva ansatsen använder motsatt tillvägagångssätt; från empiri till teori (ibid). I praktiken är det dock svårt att vid samhällsvetenskapliga projekt klart skilja mellan induktiva och deduktiva tillvägagångssätt (Andersen, 1998). När det gäller denna studie så finns det inte någon bestämd strategi för hur undersökningen ska utföras. Det går inte att påstå att studien använt sig av en rent induktiv eller deduktiv strategi. Studien har, som den deduktiva strategin förespråkar, vissa förväntningar om omvärlden liksom studien, som den induktiva strategin förespråkar, försökt vara öppen och inte ha några begränsningar. Studiens strategi kan därmed beskrivas som något Andersen (1998) benämner abduktivt tillvägagångssätt och innebär en blandning av induktiv och deduktiv strategi.

2.2 Val av metod

Enligt Holme & Solvang (1997) är metod ett redskap för att uppnå de målsättningar studien har med sin forskning. Det brukar skiljas mellan två olika metodiska angreppssätt; kvantitativ och kvalitativ metod. Enligt Holme & Solvang (1997) måste val av angreppssätt anpassas och ta hänsyn till frågeställning och syfte. Även Jacobsen (2002) påpekar att forskaren bör välja det upplägg av undersökning som passar bäst till den problemställning som utarbetats.

Då studiens problemställning är explorativ lämpar sig en kvalitativ metod. Enligt Jakobsen (2002) är just en kvalitativ metod med mindre antal enheter att föredra när det är av intresse att skapa mer klarhet och öka förståelsen av ett fenomen. En testande frågeställning har oftast syftet att finna omfånget, frekvensen eller utsträckningen av ett fenomen, och i dessa fall lämpar sig oftast en kvantitativ metod bäst (Holme & Solvang 1997). Då studiens tyngdpunkt ligger i att skapa förståelse kring hur företagen hanterar sin goodwill och inte frekvensen av ett visst redovisningssätt, har undersökningen valt ett kvalitativt angreppssätt.

Ett annat motiv som ligger till grund för vald metod är att de redovisningsprinciper som IFRS behandlar inte tidigare använts vid ett läge som motsvarar nuvarande konjunkturedgång. Detta kan medföra att aspekter och åsikter framkommer bättre vid en kvalitativ undersökning. Den information som studien efterfrågar kan därför vara svår att erhålla genom en kvantitativ undersökning, vilket medför att intervjuer får anses vara ett lämpligt metodval.

2.3 Datainsamling

Enligt Andersen (1998) kan datainsamlingen delas in i primärdata och sekundärdata. Med primärdata avses den data som forskaren själv samlat för uppsatsens specifika syfte, medan sekundärdata är information som tidigare samlats in men med ett annat syfte än den aktuella undersökningen. Sekundärdata har främst samlats in genom böcker, artiklar och företagens årsredovisningar. Primärdata har i studien samlats in genom intervjuer med utvalda företag och finansanalytiker. Det är diverse teoretiska aspekter i litteraturen och studiens syfte som legat till grund för de frågor som utarbetats till intervjuerna. På så sätt har studien kunnat formulera relevanta frågor med en stark koppling till den teoretiska referensramen. De intervjuer som genomförts spelades in med ljudupptagningar, i den mån studien erhållit respondentens godkännande.

2.3.1 Urval av respondenter

Den explorativa frågeställning studien har kring redovisningens relevans och tillförlitlighet, medför naturligt en undersökning med få enheter. Med tanke på en kort tidsram och små resurser så är det svårt att göra en omfattande kvalitativ undersökning. Undersökningen har därför valt fyra företag noterade på OMX Nordic Exchange, samt två finansanalytiker. Enligt Jacobsen (2002) bör urvalskriteriet baseras på den problemställning och den information som studien vill åt. Med problemställningen som bakgrund har studien därmed valt företag där det finns en stor andel goodwill i balansräkningen. På så sätt får studien ett material där den nuvarande problematiken är aktuell och samtidigt studeras företag där en god kunskap kring goodwillhantering bör återfinnas.

Inspiration till företag som ur studiens synpunkt skulle kunna vara intressanta har i stor utsträckning hämtats från diverse nyhetstidningar och webbsidor. Artiklar som studien använt sig av till detta ändamål består av "Goodwill - en tickande bomb" på www.va.se den 25 april 2009, "Se upp för goodwill smällar" på www.e24.se, den 25 april 2009 samt "Ökad risk för nedskrivning av goodwill" på www.affarsvarlden.se den 4 mars 2009. Val av företag har grundats på antingen en stor goodwillpost eller spekulationer kring en förväntad nedskrivning av goodwill. De utvalda företagen består av:

- **Eniro:** Sökföretaget Eniro har en enormt stor goodwillpost i balansräkningen med drygt 12 miljarder i förhållande till det egna kapitalet på 2,2 miljarder. Goodwill upptar 67 procent av företagets totala tillgångar.
- **Know IT:** IT-konsultföretaget som varit en aktiv företagsköpare de senaste åren har en goodwillpost på 661 miljoner i balansräkningen, vilket upptar över 50 procent av företagets totala tillgångar. Branschkollegan Cybercom har redan aviserat en nedskrivning som en konsekvens av osäkerheten kring de effekter den globala ekonomin kommer att ha på IT-konsultmarknaden, vilket även torde påverka Know IT.

- **Hexagon:** Mätteknikkoncernen är ett av de främsta förvärvsbyggena på börsen bestående av en stor andel dotterbolag med det schweiziska företaget Leica i täten. Goodwillposten på ca 10 miljarder motsvarar 38 procent av balansomslutningen.
- **Gunnebo:** Säkerhetsföretaget har en goodwillpost på 1,2 miljarder eller 25 procent av balansomslutningen och hela 116 procent av eget kapital. Bolaget har stora svårigheter att krama ur en acceptabel avkastning ur alla de bolag som företaget köpt på sig.

Studien har även intervjuat två finansanalytiker. Analytiker anses vara det lämpligaste valet för att få investerares syn på goodwillredovisningen, då de dagligen följer utvecklingen kring företagen. Valet av både företag och analytiker har sin grund i att studien vill uppnå en nyanserad bild av hanteringen av goodwill. Genom att intervju företag har studien erhållit en djupare förståelse för företagets situation och genom att intervju analytiker har studien fått en utomståendes reflektioner kring redovisningsproblematiken.

Studiens önskemål har varit att i så stor utsträckning som möjligt få en person inom företagen med god insyn i hanteringen av goodwill att agera som respondent. För att få tag i denna person söktes personal som aktivt arbetar med nedskrivningsprövning av goodwill. Vid urval av finansanalytiker har studien inte haft några begränsningar förutom att respondenterna ska följa företag med goodwill i balansräkningen och därmed ha insikt i problematiken. Intervjupersonerna kommer inte att benämnas vid namn utan hänvisas till som respondenten alternativt analytikern.

2.4 Intervjuupplägg

Intervjuerna har gjorts via telefon då detta ansetts vara det mest bekväma tillvägagångssättet för både forskare och respondent, med anledning av avstånd och tidspress. Genom att genomföra telefonintervjuer har det krävts en mindre ansträngning från respondenterna sida, vilket förmodligen medfört en större motivation att genomföra intervjuerna. En fortsatt kontakt med intervjuobjekten har tagits när kompletterande information behövts. Jacobsen (2002) framförde att en intervju kan vara mer eller mindre öppen med olika begränsningar och styrning från intervjuaren. Studiens intervjustrukturering har utgått från en färdig mall med stort inslag av öppna frågor. Detta medför att studien får en gemensam grund där en jämförelse mellan respondenterna kan göras, samtidigt som både företag och analytiker får möjlighet att uttrycka sin specifika situation. Frågorna ställdes utifrån en bestämd ordning men anpassades även i vissa fall, beroende på vilket svar som erhöles, för att få ett bra flöde i intervjun med passande följdfrågor.

2.4.1 Intervjuguide

Enligt Kvale (1997) så bör den intervjuade få en förklarande orientering innan intervjun börjar där bland annat syftet kort beskrivs. Studien har beaktat detta genom att ge respondenten en kort förklaring till undersökningens syfte och bakgrunden. I samband med detta har det även klargjorts om studien får tillåtelse att använda bandspelare och respondenten har dessutom fått möjlighet att ställa frågor. Intervjufrågorna har formulerats så att de blir korta och enkla, vilket enligt Kvale (1997) är att föredra så att inte respondenten blir förvirrad. Alla frågor har utformats för att ge svar på de två frågeställningar som studien formulerat.

Intervjuguide	
Företagsspecifik fråga	
Fråga 1	Anser ni att det är problematiskt att redovisa goodwill?
Jämförande frågor	
Fråga 2	Anser ni att den information som lämnas i årsredovisningarna angående goodwill ger en relevant, tillförlitlig och rättvisande bild av företaget?
Fråga 3	Är det bäst att använda avskrivning eller nedskrivning av goodwill?
Fråga 4	Påverkas aktiemarknaden när ett företag tillkännager en nedskrivning av goodwill?
Fråga 5	Påverkas företagets investeringsmöjligheter av en nedskrivning av goodwill?
Fråga 6	Kan det finnas incitament att inte göra nedskrivningar?
Fråga 7	Kan det finnas inslag av subjektiva bedömningar när det gäller goodwill och att det därmed lämnas utrymme för företag att redovisa efter eget tycke?
Fråga 8	Finns det något annat som ni skulle vilja tillägga eller uppmärksamma?
Specifika frågor anpassade till finansanalytiker	
Fråga 9	Tror ni att det finns företag som passar på att skriva ned sin goodwill nu när det går dåligt för många företag, för att på så sätt städa upp i balansräkningen?
Fråga 10	Anser ni att reglerna för nedskrivningsprövning av goodwill ökar jämförbarheten mellan företagen?

Studien har använt sig av sex frågor som både företag och analytiker ombetts svara på. Genom att båda parterna delvis mottagit samma frågor erhålls svar utifrån två olika perspektiv. Innan intervjufrågorna påbörjades undersöktes även hur länge personen arbetat på företaget och inom vilket område, för att försäkra att studien använder sig av en lämplig respondent. Samtliga frågor har som syfte att ge en bra grund för att besvara studiens två frågeställningar. Ett fåtal frågor har dock en mer specifik koppling till respektive frågeställning, vilket återges i kommande stycke.

I den första frågan, som endast riktas till företagen, har studien försökt få en övergripande bild av respondenternas syn på problematiken med goodwill. Frågan är även tänkt att fungera som en enklare öppningsfråga och få igång respondenterna. Frågorna 2-3 har utformats för att utreda huruvida nuvarande regelverk är tillräckligt relevant och tillförlitligt. Fråga 4 och 5 ämnar utreda aktiemarknadens respektive investeringsmöjligheternas påverkan av en

nedskrivning, för att på så sätt utreda huruvida dessa aspekter kan medföra incitament i redovisningen. Fråga 6-7, som undersöker det godtycke som en värdering till verkligt värde lämnar utrymme för, tar sikte på företagens incitament och redovisningens subjektivitet. I fråga åtta har det även lämnats möjlighet för både företag och analytiker att uppmärksamma eller tillägga ytterligare information.

I fråga 9 har studien ytterligare ämnat utreda hur pass relevant, tillförlitlig och tillfredställande goodwillredovisningen är, med anledning av att företagen kan ha incitament att passa på och skriva ned goodwill i rådande lågkonjunktur. Fråga 10 tar sikte på den kvalitativa egenskapen jämförbarhet för att ge ytterligare återkoppling till studiens andra frågeställning. Anledningen till att endast analytiker har ombetts svara på fråga 9-10 beror på att de förmodats inneha en bredare kunskap kring området.

Studien har utöver intervjuerna även undersökt nedskrivningsprövningen av goodwill i de deltagande företagen. Detta har åstadkommit genom att granska bolagens årsredovisningar. På så sätt ges en kort beskrivning av redovisningen och vilken information som återfinns i företagets årsrapporter. Syftet med detta är att skapa ett bredare underlag för analys.

2.4.2. Presentation och bearbetning av material

När insamlingen av det empiriska materialet slutförts ska det sammanställas, analyseras och tolkas (Jacobsen, 2002). Vid insamlingen av empirin har respektive intervju med hjälp av bandupptagningen sammanställts skriftligt. Studien har därefter valt att presentera det empiriska underlaget, så att samtliga svar på en fråga placerats under samma rubrik i empirin. Intervjuerna presenteras med andra ord inte separat, utan samtliga respondenters yttranden och reflektioner sammanställs i separata avsnitt, vartefter de följande avsnitten presenterats på samma sätt. Detta skapar enligt studiens uppfattning en bättre översikt där jämförelser och skillnader mellan respondenter blir lättare att uppfatta. Vid studiens analys har sedan presentationen använt samma rubricering som empirikapitlet för att få en bra struktur på arbetet. I analysen har det empiriska materialet kopplats samman med de teoretiska förutsättningar som återfinns i teorikapitlet, vartefter en slutsats kunnat göras i det avslutande kapitlet

2.5 Validitet och tillförlitlighet

Att mäta och redogöra vilka fördelar och nackdelar som en undersökning kan tänkas ha är vitalt för såväl författarnas utförande av studien som läsarnas reflektioner kring arbetet. För att undersöka om studien uppfyller olika kvalitetskrav stället Jacobsen (2002) upp tre olika kriterier; intern giltighet, extern giltighet och reliabilitet.

För att säkerställa att undersökningen har god intern giltighet, det vill säga god validitet, har studien en klar utgångspunkt i problemformulering och syfte vid intervjufrågorna. Genom att få en god intern validitet, det vill säga mäta det som önskas mäta, har frågorna dessutom utformats efter teoretiska utgångspunkter. Det lades kraft på att undvika frågor som på något sätt var ledande eller påverkade respondenternas svar.

Svaren på frågorna kan inte anses ha hög validitet om respondenterna ljugar, minns fel eller utelämnar saker. Detta är givetvis svårt och förmodligen omöjligt för studien att kontrollera,

vilket medför att en viss försiktighet måste finnas vid tolkning av svaren. Detta gäller framförallt företag som i vissa fall kan ha anledning att vara återhållsamma. När det gäller den externa giltigheten, det vill säga i vilken utsträckning studien kan generalisera, finns det en viss begränsning. Möjligheterna till att generalisera är med ett kvalitativt tillvägagångssätt inte lika goda som en kvantitativ metod skulle medföra.

För att få en hög reliabilitet har studien strävat efter att använda sig av intervjupersoner som ansetts kunniga och insatta i redovisningen. Jacobsen (2002) påpekar att hög reliabilitet innebär en frånvaro av slumpmässiga fel. Studien har försökt att utföra undersökningen så att mätningen inte påverkats av omständigheter runt omkring eller av vem som har gjort mätningen. En fördel har varit att intervjusituationen givit möjlighet till att gå på djupet och ställa följdfrågor. På så sätt har studien exempelvis kunnat utreda svar som till en början inte förstås och därmed uppmärksamma faktorer som kan missas vid en kvantitativ undersökning. Intervjusituationen har även medverkat till möjligheten att ytterligare skapa förståelse om någon respondent uppfattat frågorna på ett felaktigt sätt. Enligt Jacobsen (2002) kan dock telefonintervjuer få en något sämre tillförlitlighet, framförallt vid öppna intervjuer då, gester och kroppsspråk inte kan uppmärksammas. Då studien har en färdig mall med intervjufrågor ska inte val av telefonintervju vara något stort hot mot tillförlitligheten. Dessutom undgår studien de negativa intervju effekter som kan uppstå när det finns en fysisk närvaro mellan respondent och intervjuare.

2.6 Källdiskussion

Enligt Jacobsen (2002) är det viktigt att ha pålitliga källor till det som undersöks. Det mest relevanta är att använda sig av förstahandskällor där objektet själv deltagit i fenomenet som undersöks. Efter förstahandskällor finns det andrahandskällor och tredjehandskällor där beskrivningen av fenomenet har passerat fler instanser. Det var därför av vikt att intervjua de analytiker som följer företaget med goodwillposter samt de personer i företagen som själva deltagit i hanteringen av goodwillredovisningen. När det gäller intervjuer finns det alltid risk för att den person som representerar en institution utelämnar viktig information. Läsaren ska därmed vara medveten om att det kan finnas subjektiva inslag i den information som erhållits från studiens respondenter.

I urvalet av litteratur är det viktigt att vara kritisk då den kan vara vinklad och otillförlitlig. Ett allvarligt problem med Internet är exempelvis att det inte finns någon inbyggd kvalitetskontroll. Enligt Wiedersheim-Paul (2001) kan precisa och pålitliga uppgifter blandas med oprecisa och osäkra. Av dessa skäl är det viktigt att vara kritisk och kunnig när det gäller att värdera information från Internet. Då vissa delar av litteraturen är hämtad från just Internet, främst när det gäller information kring problemdiskussionen om goodwillnedskrivning, ska läsaren i viss mån vara medveten om att det kan förekomma brister i informationen. Denna information är oftast i bästa fall en andrahandskälla och det har därmed funnits utrymme för egna tolkningar av författaren. Studien har dock för att åskådliggöra problematik i många fall varit tvungen att använda sig av vissa elektroniska källor för att få en bred diskussion kring goodwill. Att det i dessa källor kan finnas brister bör alltså både författare och läsare vara medvetna om. I övrigt har uppsatsen eftersträvat att använda sig av så trovärdiga referenser som möjligt genom att gå till de källor där kvalitetskontrollen är hög.

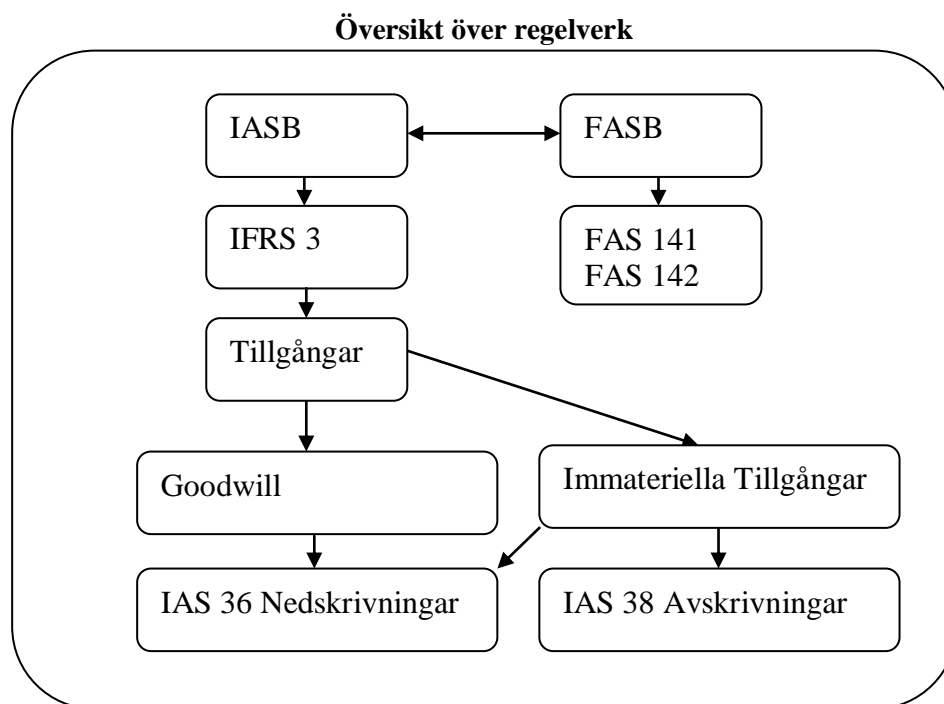
Enligt Alvesson & Sköldberg (2008) är det också viktigt att forskaren är medveten om problematiken med förförståelsen. Som tidigare beskrivits har studien använt sig av ett hermeneutiskt tillvägagångssätt där förförståelsen har en påverkan på utfallet. Studien är medveten om att förförståelsen till viss del kan ha påverkat problemfrågor samt tolkningen av teori och empiri. Studien har försökt att kritiskt granska sig själv så att förförståelsen inte nämnvärt påverkat utgången av resultatet.

3. Teoretisk referensram

I detta kapitel kommer studiens teoretiska utgångspunkter att presenteras. Kapitlet inleds med en illustrativ figur över nuvarande regelverk och dess uppkomst. Vidare beskrivs samarbetet mellan IASB och FASB samt de kvalitativa egenskaper som återfinns i föreställningsramen. En förklaring av goodwill och nedskrivningsreglerna enligt IAS beskrivs ingående. Kapitlet avslutas med en diskussion om olika incitament vid redovisningen av goodwill.

3.1 Introduktion

Figur 3.1.1 ger en översikt av regelverket och tillkomsten av IFRS 3 (Business Combinations) som gavs ut av IASB under mars 2004 och ersatte IAS 22. Standarden har tillkommit som ett led i det konvergensarbete som IASB genomför tillsammans med FASB i USA (Norwalk Agreement, 2002). Detta innebär att den till stor del motsvarar rekommendationerna FAS 141 (Business combinations) och FAS 142 (Goodwill and other intangible assets) som stadgar att goodwill inte skall vara föremål för årlig systematisk avskrivning utan årligen prövas för nedskrivningsbehov (Seetharaman et al, 2006).

Figur 3.1.1

3.2 IASB och FASB

Det helt dominerande synsättet inom redovisningen idag är att redovisningen framförallt skall vara användbar för dem som fattar beslut på basis av den information företaget lämnar. Det rör sig alltså om framtidsinriktade ekonomiska beslut där redovisningsinformationen på något sätt används för att bedöma framtiden (Artsberg, 2005). Den redovisningsinformation som krävs är då den som hjälper intressenter till ekonomiskt beslutfattande, det vill säga förutsäga, jämföra och bedöma olika investeringsalternativ med avseende på den framtida avkastningen. Det är därför viktigt med enhetliga redovisningsregler där informationen framförallt måste vara relevant och tillförlitlig (ibid). Reglerna kring nedskrivningsprövning av goodwill är ett exempel på detta och har sin grund i att redovisningen ska ge en bättre bild av vilket värde

tillgången innehar. Både IASB:s och FASB:s inställning är att en nedskrivningsprövning representerar den mest relevanta bilden av ekonomiska händelser (Costigan et al., 2008).

Syftet med samarbetet mellan IASB och FASB är att utveckla en förbättrad gemensam föreställningsram för utformning av finansiella rapporter som i sin tur ska ge en bra grund för att utveckla framtida redovisningsrekommendationer. Målet är att främja utvecklingen mot en harmonisering av redovisningsreglerna som reducerar och eliminerar skillnaderna mellan de två organisationernas regelverk (Norwalk Agreement, 2002). Föreställningsramen är tänkt att vägleda nationella normgivare, revisorer, investerare, anställda, kunder, statliga myndigheter samt leverantörer, men även samhället i övrigt för att kunna tolka informationen i de finansiella rapporterna. Dessutom ska föreställningsramen fungera som ett hjälpmedel när normgivarna utvecklar nya eller omarbetar gamla normer samt främja global konsekvens i tillämpningen av redovisning (Barth & Schipper, 2008).

Målet med de finansiella rapporterna är enligt föreställningsramen att förse intressenter med användbar information (IFRS/IAS, 2008). Av punkt tolv i föreställningsramen framgår att redovisningen ska tillhandahålla information om bolagets finansiella ställning, resultat och förändringar i den ekonomiska ställningen. Investerarna behöver information av en sådan art att den kan hjälpa dem prognostisera framtida kassaflöden som genereras i företaget. Grunden för prognosen är hur mycket företaget genererar i nutiden (resultaträkningen) och vilka investeringar och resurser som krävs för att skapa värde i verksamheten (balansräkning plus noter). Föreställningsramen anger de kvalitativa egenskaperna för att informationen i redovisningen skall vara användbar för intressenter (IFRS/IAS, 2008). Några av de viktigaste egenskaperna är relevans, tillförlitlighet, jämförbarhet och väsentlighet.

3.2.1 Relevans

Att informationen som lämnas i de finansiella rapporterna skall vara relevant innebär att den ska kunna användas som beslutsunderlag. Detta betyder att investerare och andra intressenter ska kunna använda informationen för att göra bra prognoser för företagets framtida ekonomiska utveckling samt till kontroll och uppföljning av verksamheten (Falkman, 2000). Detta kräver förutsägelser av framtida kassaflöden som kan baseras delvis på tidigare och nuvarande relevant information som finns i balans och resultaträkning (Nobes & Parker, 2006). Information är relevant när den påverkar användarnas beslut genom att underlätta bedömningen av det inträffade, aktuella och framtida händelser eller genom att bekräfta eller korrigera tidigare bedömning (IFRS/IAS, 2008).

Relevans består av tre kompletterande egenskaper: prediktiva värdet, feedback värdet och tidsenlighet (Nobes & Parker, 2006). Det prediktiva värdet återspeglar det viktigaste huvudmålet med de finansiella rapporterna, det vill säga att information ska vara användbar för investerare och bidra till bedömningen av framtida kassaflöden. Feedback värdet är relaterat till det värde som intressenterna prognostiserar. Genom att jämföra prognostiserad information med faktiskt utfall får beslutfattaren feedback värdet på tagna beslut. Den sista egenskapen tidsenlighet är relaterad till när informationen återges och betonar att informationen måste vara tillgänglig i tid för att vara användbar.

3.2.3 Tillförlitlighet

För att informationen ska vara tillförlitlig måste den avbilda den ekonomiska verkligheten i företaget. Användarna måste kunna lita på att information är korrekt och inte innehåller väsentliga felaktigheter eller är vinklad. Det stora problemet är att identifiera transaktioner eller andra händelser som skall mätas samt att hitta en tillämplig mätmetod och presentationsteknik för information (Lönqvist, 2006).

Tillförlitlighet består av tre kompletterande egenskaper: verifierbarheten, validitet och neutralitet (Nobles & Parker, 2006). Verifierbarhet innebär att siffrorna finns nedskrivna så att de kan kontrolleras av oberoende personer. Validitet innebär att räkenskapsinformationen ska representera vad den utger sig för representera och bör med andra ord vara sann. Neutralitet innebär att det är önskvärt att undvika subjektivitet i bedömningarna. Även om partiskhet kan vara svår att upptäcka i praktiken, bör åtminstone information inte väljas i syfte att stödja vissa parter intressen på andras bekostnad (ibid).

3.2.4 Jämförbarhet

IASB och andras normgivare rekommenderar att alla företag ska följa samma normer för att öka jämförbarhet mellan företagen (Lönqvist, 2006). Avsikten med egenskapen jämförbarhet är att läsare av årsredovisningen ska kunna bilda sig en uppfattning om verksamheten, samt kunna jämföra de finansiella rapporterna i det aktuella året med tidigare år. Värderingsprinciper och presentationstekniker för likartade transaktioner och andra händelser skall redovisas på ett likformigt sätt, både i ett och samma företag och olika företag under en längre tid (IFRS/IAS, 2008). Detta kräver största möjliga koherens vid användning av metoder för att mäta och presentera siffror samt att ändringar i dessa metoder skall redovisas för att användarna skall ha lätt att identifiera skillnader mellan användning av redovisningsprinciper (Nobles & Parker, 2006).

3.3 Goodwill

Goodwill är en unik immateriell tillgång genom att dess kostnader inte direkt kan förknippas med något identifierbart objekt och inte urskiljas från företaget som helhet (Astami, Hartadi & Tower, 2006). Goodwill är en tillgång som uppkommer vid företagsförvärv där köpeskillingen är större än det förvärvade företagets tillgångar med avdrag för skulder. I IFRS 3 definieras goodwill som framtida ekonomiska fördelar från tillgångar som det inte är möjligt att individuellt identifiera och redovisa (IFRS/IAS, 2008).

Den dramatiska ökningen av företagens internationella sammanslagningar och förvärv i samband med den stora expansionen av multiföretag, har medfört att goodwill och immateriella tillgångars betydelse ökat markant (Radebaugh & Gray, 2002). I en forskning gjord av PricewaterhouseCoopers 2004 studerades hur stor del av det genomsnittliga försäljningspriset av alla företagsförsäljningar på den amerikanska börsen som utgjordes av immateriella tillgångar (Hadjiloucas & Winters, 2005). Undersökningen visade att hela 74 procent av det genomsnittliga försäljningspriset utgjordes av immateriella tillgångar, varav 52 procent representerades av goodwill. En identisk undersökning gjordes även av PricewaterhouseCoopers på stockholmsbörsen 2005 med liknande resultat, där 52 procent av

köpeskillingen bestod av goodwill och 23 procent av övriga immateriella tillgångar (Deloitte Agenda, 2006) .

Att redovisa goodwill är problematiskt och har genom tiderna varit svårt att hitta tillfredställande lösningar på (Riahi-Belkaoui, 2004). Seetharaman et al (2006) anser att det krävs väldigt stor kunskap kring olika värderingsmetoder hos den redovisningsskyldige för att redovisa goodwill enligt det nuvarande regelsystemet. Även Elwin (2008) påpekar att reglerna är komplicerade och svåra att följa, vilket innebär att många företag måste anlita dyra konsulter för att utföra korrekta beräkningar. Detta innebär enligt Elwin (2008) att redovisningsorganen i många hänseenden bara skapat arbetstillfällen för de som gör dessa kalkyler.

Den finska finansinspektionen gjorde år 2007 en undersökning på de finska företagen, som liksom de svenska företagen följer IFRS, där bland annat nedskrivningsprövningen av goodwill inspekterades. När det gäller området för företagsförvärv fann undersökningen att noterna kring företagsförvärv var bristfälliga i flertalet bolag, där informationen om exempelvis faktorer som lett till redovisning av goodwill var tillräcklig i endast hälften av bolagen. Finansinspektionen ansåg vidare att bolagen borde förbättra sin uppföljning av indikationer på nedskrivningsbehov. Även i England visar den senaste rapporten kring goodwillnedskrivning från FRC att det finns en brist på klarhet i hur viktiga antaganden identifieras och kvantifieras i företagens årsredovisningar (Vials, 2008).

3.4 IAS 36: Nedskrivningar

Standarden IAS 36 beskriver hur en nedskrivning skall beräknas och redovisas samt vilka upplysningar som ska lämnas kring nedskrivningen. Syftet med standarden är att ge vägledning i de procedurer den redovisningsskyldige ska utföra för att säkerställa att dess tillgångar inte redovisats till ett högre värde än återvinningsvärdet. Enligt IAS 36 skall en nedskrivning göras då en tillgång eller kassagenererande enhets bokförda värde överstiger dess återvinningsvärde (IAS 36 p.6). Vid en nedskrivning kostnadsförs skillnaden mellan det redovisade värdet och återvinningsvärdet i resultaträkningen.

3.4.1 Nedskrivningstest

IAS 36 beskriver i punkt nio att företag per balansdag skall göra en bedömning om det förekommit en minskning av tillgångens värde och därmed beräkna tillgångens återvinningsvärde. Enligt IAS 36 prövas nedskrivningsbehovet per tillgång, kassagenererande enhet eller grupp av kassagenererande enheter baserat på användning eller försäljning. En nedskrivning kan som exempel bli aktuell då inköp eller underhåll av tillgången blivit högre än vad som budgeterats, tillgången genererar ett negativt kassaflöde eller tillgångens kassaflöden visat sig bli betydligt lägre än väntat (IAS 36 p.9-14). Återvinningsvärdet är enligt IAS 36 det högsta av tillgångens nettoförsäljningsvärde, det vill säga verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader, och tillgångens nyttjandevärde. Vid beräkning av nettoförsäljningsvärde, används det belopp som kan erhållas genom försäljning alternativt genom ett beräknat marknadspris (IAS 36 p.6). För beräkning av nyttjandevärdet används uppskattningar om tillgångens framtida kassaflöde i verksamheten (IAS 36 p.31). IAS 36 innehåller inte någon detaljerad teknisk vägledning utan endast principer för hur

nyttjandevärdet ska beräknas. Därför har nedskrivningsprövningen enligt standarden varit en krävande uppgift (Seetharaman et al, 2006).

3.4.2 Framtida kassaflöde

Uppskattning av framtida kassaflöde baseras i huvudsak på företagsledningens senaste budget och prognoser som vanligtvis omfattar en tidsperiod på fem år, om inte goda skäl finns för längre tidsperiod. Det skall vid uppskattning av framtida kassaflöde läggas stor vikt på om företaget använder troliga och godtagbara antaganden som återspeglar en tillförlitlig uppskattning av framtida ekonomiska förhållanden (IAS 36 p.33). Vid nuvärdesberäkning av framtida kassaflöde ska en diskonteringsfaktor användas som återspeglar de marknadsmässiga bedömningarna av monetära medels tidsvärde, plus de risker som kan relateras till den tillgång för vilken uppskattningarna av de framtida kassaflödena inte har justerats (IAS 36 p 55).

När företaget skall bestämma framtida kassaflöde för en tillgång kan det i vissa fall vara svårt att avgöra vilka kassaflöde som en enskild tillgång kommer att generera. Företaget kan därför delas upp i kassagenererande enheter. Definitionen av kassagenererande enhet ansluter sig till varje enskilt företags affärsverksamhet. Standarden definierar kassagenererande enhet som den minsta identifierbara grupp av tillgångar som ger upphov till inbetalningar som i allt väsentligt är oberoende av inbetalningar från andra tillgångar eller grupper av tillgångar. IAS beskriver att företaget måste avgöra vilken kassagenererande enhet som tillgången är hänförlig till.

3.4.3 Nedskrivning av goodwill

Vid rörelseförvärv ska goodwill, från och med förvärvstidpunkten, fördelas på var och en av förvärvarens kassagenererande enheter. Därav fördelas goodwill, om det inte bara finns en kassagenererande enhet, på flera grupper av enheter (Smith, 2006). Goodwill skall årligen eller oftare om det finns indikationer på en värdeminskning, prövas om det föreligger ett nedskrivningsbehov (IAS 36, p.90). Vid en nedskrivning av goodwill får inte, som vid andra tillgångar, någon återföring ske då detta ses som internt upparbetad goodwill, vilket inte får aktiveras (IAS 36, p.124). IAS ställer upp olika interna och externa indikationer som beskriver när det kan föreligga ett nedskrivningsbehov (IAS 36, p.12). Interna indikationer avser en förändring, föråldring eller skada på den aktuella tillgången som visar på att tillgångens avkastning kommer att försvinna eller bli lägre än vad som förmodats. Externa indikationer avser en förändring i marknadsvillkor så som marknadsvärde, marknadsförutsättningar, marknadsräntor eller avkastningskrav som har negativa effekter på tillgången. En ytterligare indikation på värdeminskning är om det redovisade egna kapitalet överstiger börsvärdet.

Om en nedskrivningsprövning visar på ett nedskrivningsbehov sker en nedskrivning genom att det redovisade värdet för den goodwill som kan hänföras till den kassagenererande enheten minskas. Därefter minskas det redovisade värdet för den goodwill som hänförts till övriga tillgångar i enheten (IAS 36 p 104). Finns det indikationer på en värdeminskning av en tillgång i en kassagenererande enhet skall företaget först pröva den enskilda tillgångens nedskrivningsbehov innan nedskrivningsbehovet för den kassagenererande enheten prövas (IAS 36 p 98).

3.4.4 Upplysningar

Upplysningar skall lämnas för respektive tillgång som visar periodens nedskrivning, återförd nedskrivning och omvärdering av tillgång som påverkat resultatet (IAS 36 p 126). För de nedskrivningar och återföringar som gjorts skall även upplysningar lämnas om de händelser som motiverat en nedskrivning eller återföring samt huruvida tillgången/enheten återspeglar ett verkligt värde (IAS 36 p 126). Det ska lämnas upplysningar kring de uppskattningar som används vid beräkning av återvinningsvärdet för de kassagenererande enheterna där goodwill fördelats, oavsett om en nedskrivning skett eller inte. Dessa upplysningar innefattar det redovisade värdet för goodwill liksom på vilken grund enheternas återvinningsvärde har fastställts. När återvinningsvärdet har baserats på nyttjandevärdet skall en omfattande beskrivning ges av vilka antaganden som företagsledningen baserat sina prognoser på. Det ska också uppges vilka metoder som företagsledningen har använt vid prognoserna, vilken period som prognoserna återspeglar, de tillväxtfaktorer som använts samt den diskonteringsfaktor som tillämpats på kassaflödesprognoserna (IAS 36 p 134-135). Det är viktigt att företaget lämnar information om skälet för goodwillnedskrivning eftersom olika typer av verksamheter kan ha olika förutsättningar för tillväxt, räntor och risknivåer (Sevin, Schroeder & Bhamornsiri, 2007).

3.5 Incitament vid hantering av goodwill

Reglerna kring verkligt värde är ett område som kan leda till möjligheten att manipulera resultatet beroende på företagsledarens incitament. Det finns undersökningar som visar på att nytillsatta företagsledare använder redovisningen, speciellt avsättningar, i ett "Big Bath" scenario som gynnat de själva (Pourciau, 1993; Godfrey, Mather & Ramsay, 2003). Generellt innebär "Big Bath" redovisning att företagsledningen genom olika redovisningsval påverkar det redovisade resultatet. Genom att manipulera den externa redovisningen kan företaget redovisa ett lägre resultat idag, mot ett högre resultat i framtiden. Företaget kan därmed redovisa ett resultat som speglar bolagets incitament (Riaha-Belkaoui, 2004).

För att undersöka om regleringen av goodwillnedskrivnings är öppen för subjektivitet, utförde Costigan et al (2008) en jämförelse i mängden nedskrivningar mellan nytillsatta företagsledare och företagsledare som varit verksamma på sin post under en längre tid. Studien visade ett övertygande stöd för att nytillsatta företagsledare skrev av mer goodwill än de individer som varit företagsledare under en längre tid. Resultatet kan enligt författarna bero på att de företagsledare som arbetat på sin post under en längre tid har bonus knuten till resultatet, och därmed incitament för att inte skriva ned i lika stor utsträckning. Oavsett vad som ligger bakom resultatet anser Costigan et al (2008) att undersökningen visar på redovisningsreglernas sårbarhet för manipulation. Studien hittade även stöd för ett starkt samband mellan förväntat nettoresultat och mängden nedskrivningar. Det vill säga att företagsledarna skrev ned mer goodwill när de förväntades få ett lågt resultat, där nedskrivningarna användes i ett så kallat "Big Bath" scenario. Costigan et al (2008) anser att studien visar på en brist i redovisningens relevans, tillförlitlighet och transparens, där redovisningsorganen kan behöva utveckla regleringen av goodwill. Regleringen av goodwill har dessutom visat på att ledningen i viss mån använder sitt eget omdöme för att på så sätt minska kostnaderna för att erhålla kapital (Godfred & Shengkoh 2009).

Elwin (2008) anser att det inte finns några större problem med den nuvarande regleringen eftersom investerare ändå bortser från goodwillposten och gör sina egna bedömningar.

Anonymous (2009) beskriver även hur investerar ofta inte tar någon större notis kring en sådan bokföringsmässig transaktion, då en nedskrivning inte har någon påverkan på företagets kassaflöde. Även om en nedskrivning inte har någon påverkan på kassaflödet anser Zion (2008) att en goodwillnedskrivning kan förse investerar med ny information om ledningens bild av vad företaget är värt och dess framtida förmåga att generera kassaflöden. Enligt Elwin (2008) spelar det trots allt ingen större roll om regelverket förespråkar en nedskrivning eller avskrivning av goodwill. Han framhåller att investerar inte vill basera sina bedömningar på balansräkningen då det ändå är information om var företaget befann sig nio månader tillbaka i tiden. Han framför emellertid att det finns andra intressenter, så som banker och försäkringsbolag, där det kan finnas ett intresse för balansräkningen. Detta betonar även Mintz (2009) som anser att en nedskrivning påverkar företagets relation till långivare, då balansräkningen krymper och belåningsgraden förändras.

Mintz (2009) har dock inte samma åsikt som Elwin (2008) när det gäller hur investerar och analytiker påverkas av regelsystemet, utan anser att en nedskrivning med visshet kan ha inverkan på investerar. Som stöd för detta hänvisar han till en undersökning av den amerikanska investeringsbanken Houlihan Lokey, som visade att aktievärdet sjunkit i genomsnitt fyra procent efter att en nedskrivning annonserats av företaget. Mintz (2009) påpekar även att en nedskrivning kan tolkas som goda nyheter, beroende på vilka förväntningar det finns hos aktieägare och investerar. Om företagen har en stor negativ belastning som redan återspeglats i marknadspriset, kan en nedskrivning vara positiv. Detta framhåller även Anonymous (2009) som anser att en nedskrivning kan påverka aktievärdet i olika riktningar, beroende på i vilken utsträckning marknaden redan har absorberat värdeförlusten. Om inte marknaden överraskas av nedskrivningen så kan det visa på att företaget försöker göra något åt problemet, vilket kan medföra att ett förtroende skapas gentemot marknaden (Mintz, 2009).

Enligt Kintzele et al (2005) är det nuvarande systemet inte tillräckligt tillfredställande, utan en kombination mellan avskrivning och nedskrivning skulle vara att föredra gentemot den subjektivitet som finns i nuvarande regelsystem. Artikelns författare anser att kassaflödesberäkningarna, valet av diskonteringsränta och de uppskattade värdena innebär ett för stort inslag av subjektiva bedömningar. De anser att detta öppnar upp för manipulation av redovisningssiffrorna. Det kan alltså enligt Kintzele et al (2005) finnas risk för att incitament hos individer återspeglas i företagets redovisning.

3.5.1 Agentteori

Positiv redovisningsteori fokuserar på relationen mellan individer när det gäller vilka resurser som tillförs företaget och hur redovisning används i dessa relationer. Som ett exempel kan nämnas relationen mellan företagets ägare, det vill säga aktieägarna, och ledningen för företaget. Denna typ av relation som involverar en viss delegering av beslutsfattande från en sida till en annan, där två eller flera personer samarbetar för att uppnå gemensamma mål, brukar refereras till som ett agent- principalförhållande. Agentteorin speglar det förhållande som uppstår mellan principalen, det vill säga ägare, och agenten, den operativa ledningsgruppen (Deegan & Unerman, 2006).

Agentteorin är en teori som uppstod på 1970 talet på grund av en allt större uppmärksamhet kring redovisningens politiska natur och en förändring i företags ägande där ägandet spreds till ett större antal investerar (Fama & Jensen, 1983). Agentteorin utgår från de vanligaste

antagandena inom ekonomisk teori där aktörerna är rationella och nyttomaximerande (Artsberg, 2005). Deegan och Unerman (2006) beskriver det som att alla individer drivs av egenintresse och alltid kommer agera till den utsträckningen att de själva drar nytta av sitt agerande. Problematiken uppstår när principalen delegerar ansvar till agenten som förväntas utföra uppgifter i enighet med principalens intressen. Om det inte finns en enighet mellan principalens och agentens intressen kan det uppstå problem (Artsberg, 2005).

Agentteorin är inriktad på att identifiera situationer där principal och agenten har motstridiga mål, för att sedan kunna beskriva vilka styrmekanismer, som på olika sätt begränsar problematiken med agent- principalförhållandet (Fama & Jensen, 1983). Ett sätt för agenten att agera i principalens intresse är att relatera ersättningen för agenten till den välfärdsökning som tillfaller principalen, på grundval av agentens beslut och beteende. Inom redovisningen kan det röra sig om ekonomiska konsekvenser för agenten där han till exempel förväntas välja redovisningsmetod som ger högre vinst om hans egen ersättning är relaterad till vinstnivån (Deegan & Unerman, 2006). Förekomsten och omfattningen av revision kan förklaras i just detta där revisionen kan ses som en övervakningskostnad för intressenterna (Artsberg, 2005).

Vid införandet av olika incitament baserade på redovisningssiffror finns det alltid en möjlighet att företagsledningen, på grundval av deras belöning relaterad till redovisningssiffrorna, väljer att manipulera redovisningssiffrorna för deras egen fördel (Deegan & Unerman, 2006). Detta innebär att redovisningssiffrorna därmed inte alltid återspeglar en opåverkad mätning av företagets resultat och värde. Som exempel kan nämnas företagsledare som, när vinster inte beräknas uppnå de uppsatta målen, använder sig av redovisningsmetoder som ytterligare sänker resultatet, men som därmed leder till större vinster i påföljande perioder. Därmed kan flera olika redovisningsalternativ för en och samma affärshändelse förklaras med att olika aktörer har olika incitament för öka sin vinst eller minska sina kostnader (ibid).

4. Empiri

I detta kapitel kommer studiens empiriska material att presenteras. Kapitlet inleds med en kort redogörelse av de företag som deltagit i undersökningen. Därefter presenteras det empiriska materialet som erhållits genom intervjuer med företag och finansanalytiker.

4.1 Prestentation av företagen

I detta avsnitt ges en beskrivning av de deltagande företagens nedskrivningsprocess av goodwill och deras goodwillfördelning till olika enheter. Dessutom återges en kort beskrivning av företagens verksamhetsområde.

4.1.1 Eniro

Eniro är ett sökföretag på den nordiska mediemarknaden som med hjälp av kataloger, nummerupplysning samt IT-tjänster gör det möjligt att hitta personer, företag och produkter. Bland deras varumärken finns Gula sidorna, Eniro.se och 118118. Företaget som tillsatte en nu VD under 2008 har ett goodwill värde på 12 235 Mkr. Bolagets goodwill är fördelat till fem enheter; Sverige, Norge, Danmark, Finland, och Polen. Prognoserna baseras på koncernledningens bedömningar om respektive enhets rörelseresultatutveckling med hänsyn tagen till lokala marknadsförutsättningar. Vid värdering av goodwill har framtida kassaflöde efter skatt prognostiserats avseende de närmaste tre åren. Kalkylräntan varierar mellan åtta och en halv och nio procent och tillväxttakten mellan -1 och 55 procent beroende på kassagenererande enhet. Från år fyra har antagits tillväxt i takt med bedömd inflation om två procent. Den riskfria räntan som användes för beräkning av diskonteringsfaktorn uppgick till 3,9 procent. Efter företagets prövning av de kassagenererande enheternas nedskrivningsbehov fann bolaget ett behov av att skriva ned värdet på den norska enheten med 913 Mkr.

4.1.2 Hexagon

Hexagon är en global mätteknikkoncern med cirka 10 000 medarbetare i 36 olika länder. Verksamheten är indelad i tre områden; Flerdimensionell mätning inom mät- och positioneringsmarknaden, tillverkning av gummiblandningar och packningar samt övrig verksamhet bestående av exempelvis Swepart och EBP i Olofström. Koncernen goodwill uppgår till 10 712 Mkr och motsvarar 38 procent av balansomslutningen. Goodwillvärdet är fördelat på tre områden; mätteknikverksamhet, polymerverksamhet och övrig verksamhet. Den riskfria räntan ligger mellan 1,8 och 2,4 procent. Tillämpad diskonteringsränta före skatt ligger mellan 6,8 och 8,8 procent. Prognosperioden varierar mellan 5-10 år och tillväxttakten efter prognosperiod är satt till två procent. Företaget har efter gjorda nedskrivningsprövningar kommit fram till att det inte finns något behov av någon nedskrivning av goodwill för 2008.

4.1.4 Know IT

Know IT är ett IT-konsultföretag som verkar i nio länder men som främst är verksamma i Sverige. I deras tjänster ingår strategisk rådgivning med bland annat upphandling som en

specialitet. Bolaget har ett goodwillvärde på 661 Mkr och har inte gjort någon nedskrivning de senaste fyra åren. Know ITs goodwill är fördelat på tio kassagenererande enheter. Beräkningarna grundar sig på en bedömning av förväntad tillväxttakt och marginalutveckling med utgångspunkt från affärsplan för nästa år, ledningens långsiktiga förväntningar på verksamheten samt den historiska utvecklingen. För nästa år och de efterföljande tre åren har en tillväxttakt om noll procent använts och tre procent för de efterföljande perioderna. Diskonteringsräntan för de svenska enheterna är tolv procent och tretton procent för de norska. Det lägsta beräknade värdet visar att återvinningsvärdet på goodwill är högre än bokfört värde i samtliga kassagenererande enheter och företaget har därmed inte gjort någon nedskrivning för 2008.

4.1.5 Gunnebo

Gunnebo är en säkerhetskoncern med bolag i 25 länder och är närvarande på ytterligare 100 marknader genom Gunnebos agenter och distributörer. Företaget tillhandahåller säkerhetsprodukter och lösningar till banker, detaljhandel, anläggningar i behov av högsäkerhetsskydd samt till verksamheter i krav av effektiv och säker förvaring. Koncernen omsätter 7000 Mkr och har 6700 anställda. Gunnebos goodwill är fördelat på koncernens affärsenheter bank, detaljhandel, områdesskydd och säker förvaring. Goodwillvärdet är beräknat på diskonterade kassaflöden med en tillväxttakt om noll procent. Denna baseras på försiktiga framtida antaganden och bedöms understiga säkerhetsbranschens långsiktiga tillväxttakt. Nuvärdet är beräknat med en diskonteringsränta om åtta procent före skatt. Beräkningen är baserad på en riskfri ränta om tre procent och en riskpremie som ligger på cirka sex procent. Företagets goodwill uppgår till 1240 Mkr och har inte gjort någon värdeminskning på sin goodwill.

4.2 Respondenternas svar

I detta avsnitt kommer respondenternas svar på studiens intervjufrågor att redovisas. Finansanalytiker A är en analytiker som arbetat med att studera företag i tio år medan finansanalytiker B arbetat som analytiker i åtta år. När det gäller respondenterna från de fyra företagen kan studien endast avslöja att samtliga aktivt arbetar med redovisning av goodwill på respektive företag. Att nämna titel och avdelning kan i vissa fall var för känsligt varför studien valt att hålla respondenterna anonyma.

4.2.1 Problematiken med att redovisa goodwill

När det gäller problematiken i att redovisa goodwill så påpekade respondenterna från Eniro och Hexagon att det krävs en del jobb med beräkningarna, utan att innebära alltför stora påfrestningar. Gunnebos representant ansåg att det är själva nedskrivningstesterna som kan vara lite problematiskt, men att det i övrigt inte fanns några konstigheter. Know ITs respondent var inne på samma spår och ansåg att den löpande värderingen av goodwill kan vara problematisk.

Respondenten från Hexagon framförde, i motsats till Gunnebo, att det utöver nedskrivningsprövningen även kan vara problematiskt vid allokeringen av goodwill. Respondenten framhöll att de svenska bolagen hanterar sin goodwill olika vid själva

allokeringen av övervärdet vid företagsförvärv. Vissa företag redovisar inte någon goodwill utan allokerar allt till immateriella tillgångar medan andra företag allokerar hela övervärdet till goodwill. Han ansåg att regelverket ger för stor frihet att välja hur mycket som ska redovisas som goodwill och att det därmed lämnas utrymme för godtycke.

4.2.2 De kvalitativa egenskaperna

Vid frågan om redovisningens tillförlitlighet och relevans så framhöll respondenten från Gunnebo att informationen generellt inte gav en tillräckligt bra bild av företagen. Han påpekade att den inte är speciellt tydlig och att det ofta saknas information om vilka bedömningar och antaganden som företagen använt sig av. Eniros respondent var tämligen kortfattad och ansåg tvärtom Gunnebo att informationen gav en rättvisande bild av företagen.

Respondenten från Hexagon uttryckte en viss osäkerhet kring området men ansåg att informationen inte kunde ses som relevant och tillförlitlig då företag kunde redovisa och allokerar övervärdet på olika sätt. När det gäller själva nedskrivningsprövningen uppfattade han inte några problem med tillförlitligheten. Han framförde dock kritik mot att aktiemarknaden lägger för mycket fokus kring just goodwill när de istället skulle ägna mer intresse åt förvärvade immateriella tillgångar som helhet. Hans kritik grundar sig på den variation som finns i hur företagen allokerar övervärdet vid företagsförvärv, där de som allokerar allt som goodwill blir hårdare ansatta vid samhällliga diskussioner kring goodwill.

Know ITs respondent betonade att det generellt är relativt svårt vid redovisningen av goodwill och påpekade att nedskrivningsreglerna medfört en viss osäkerhet i informationen. För många som lärt sig de gamla principerna kan det vara svårt att gå från avskrivning till nedskrivning och därmed i princip aldrig skriva ned. När det gäller företagens egen årsredovisning ansåg samtliga respondenter att deras redovisning så klart är relevant, tillförlitlig och rättvisande.

Både analytiker A och B ansåg att informationens relevans och tillförlitlighet varierar mellan bolagen. Analytiker A påpekade att det vore önskvärt med lite mer detaljerad information kring vilka antaganden som företagen baserat sin goodwillvärdering på. Han eftersökte dessutom en tydligare bild över hur företag har modellerat med värdet av sin goodwill. Detta skulle enligt respondenten framförallt vara bra i den svaga marknad som infunnit sig det senaste halvåret, eftersom goodwill tilldelats extra mycket uppmärksamhet. Om intressenterna kan se vad bolagen använt för antaganden så hade ett resonemang huruvida risken för nedskrivning finns varit lättare att analysera.

När det gäller jämförbarheten mellan företag ansåg Analytiker A att nedskrivning av goodwill inte gav en speciellt bra grund för att jämföra företag. Det hade enligt respondenten varit bättre att använda en amortering av värdet. Analytiker B uttryckte en större osäkerhet i om regelverket ökat jämförbarheten mellan företagen. Respondenten medgav att han inte var fullt insatt i alla de kraven som IFRS ställer på bolagen. Hans åsikt var dock att det borde bli en större jämförbarhet om alla företagen måste följa samma krav. Eftersom det generellt finns väldigt lite information om vilka antaganden som bolagen gjort, ansåg han att det finns en viss tvekan i huruvida redovisningen bidragit till jämförbarhet.

4.2.3 Avskrivning eller nedskrivning

Vid frågan om vilket regelverk som skulle vara lämpligast ansåg Gunnebos respondent att det skulle vara bättre att skriva av på sin goodwill, då det skulle innebära ett mer praktiskt tillvägagångssätt. Respondenten framför att de nuvarande reglerna är teoretiskt korrekta men det hade varit enklare med avskrivningsregler.

Respondenten från Eniro skulle inte heller ha någonting emot ett regelverk där det skrivs av på goodwill. Det hade enligt respondenten förmodligen varit en bättre lösning i förhållande till nuvarande regelsystem och syftar på de subjektiva bedömningar som återfinns i nedskrivningsprövningen. Han påpekade dock att det med större osäkerhet går att säga om avskrivningsreglerna medför en bättre bild av företagen. Respondenten från Know IT var även han inne på samma spår och ansåg att den gamla avskrivningsprincipen var mycket smidigare att hantera. Han ansåg att det inte innehöll samma inslag av subjektivitet och att det gamla regelsystemet på något sätt gav en mer rättvis bild. Han påpekade dock att de två regelsystemen skapade väldigt olikartade resultaträkningar och att det trots allt var svårt att jämföra dem.

Respondenten från Hexagon föredrog nuvarande nedskrivningsprövning istället för ett avskrivningssystem. Respondenten framförde att det är bättre med nedskrivningsprövning, även om det i koncernredovisningen inte finns något samband med skatt. Enligt honom finns det inte några fördelar med avskrivningsregler där resultatet minskar lika mycket varje år. Han betonade även att det förmodligen blivit lättare att motivera företagsförvärv sedan nuvarande regelverk började användas, då nedskrivningsreglerna enligt honom medfört högre resultat per aktie.

Enligt analytiker A skulle det vara bättre med avskrivning istället för nedskrivning av goodwill. Anledningen till detta är att bolagen i sådana fall skulle kunna bli av med sin goodwill. Respondenten framhöll att förvärv nödvändigtvis inte är något ont men att goodwill generellt ses som någonting dåligt eller åtminstone som en svaghet i balansräkningen. Om företagen aldrig kan bli av med goodwillposten, förutom när det går risigt, innehar bolagen i de flesta fall en omotiverat hög riskpremie. Om företagen istället skulle använda avskrivningsregler så skulle företagen, rent bokföringsmässigt, kunna få bort goodwill och investerare skulle vid varje årsrapport korrigera för avskrivningen på egen hand. Han framhöll dock att själva nedskrivningen inte påverkar honom som aktieanalytiker speciellt mycket. Det är mer en bokföringsteknisk åtgärd där det endast kan bli frågan om hur företagen ska rekapitalisera balansräkningen. Han påpekade att analytikerna oftast brukar dra bort goodwillvärdet från det egna kapitalet och istället utgå från någonting som kallas tangible equity, det vill säga identifierbara tillgångar. Därmed brukar analytiker redovisa båda sidorna, det vill säga både med och utan goodwill, i sina analyser. Han påpekade även att analytiker inte vill att balansräkningen ska innehålla för mycket ”luft” utan det bokförda värdet ska motsvara tillgångarna i bolaget, där då goodwill inte är en tillgång i den bemärkelsen.

Enligt analytiker B spelar det ur ett investeringsperspektiv inte någon betydelse vilket regelverk som används. Respondenten framförde, precis som analytiker A tidigare påpekat, att han brukar bortse från goodwillposten i sina företagsbedömningar. Därmed finns det enligt personen ingen anledning att lägga någon större vikt på vilket regelverk som används. Han påpekade dock att det finns en viss logik i avskrivningsreglerna, då företagen kan hävda att ett varumärke eller kundregister har en viss livstid, men att det generellt inte påverkar hur en analytiker ser på värdet.

4.2.4 Påverkan på aktiemarknad och investeringsmöjligheter

När det gäller relationen mellan en nedskrivning av goodwill och företagets investeringsmöjligheter framhöll respondenten från Know IT att det i hög grad handlar om hur banken ser på en sådan nedskrivning och om den påverkar bankens förhållande till företaget. Respondenten påpekade också att det beror på hur stor nedskrivningen är, där en stor nedskrivning förmodligen skulle påverka investeringsmöjligheterna. Enligt Hexagons respondent påverkas inte de nyckeltal som Hexagon har kopplat till belåningsmöjligheterna av en nedskrivning. Respondenten framhöll att det enligt hans erfarenhet inte påverkat företagets möjligheter att låna pengar. För att en nedskrivning ska påverka investeringsmöjligheterna måste det finnas en så pass stor post och vara en så pass stor nedskrivning att det åter upp hela det egna kapitalet.

Respondenten på Eniro hade inställningen att en nedskrivning inte påverkade bolagets möjligheter att investera medan Gunnebo påvisade motsatsen. Respondenten från Gunnebo påpekade att en nedskrivning helt naturligt påverkar vissa nyckeltal eftersom goodwill är en balanspost. Därmed påverkas den finansiella ställningen och till följd av detta kan också investeringsmöjligheterna påverkas. Analytikerna hade inte speciellt mycket att anföra kring detta område. Analytiker B uppgav dock att en nedskrivning förmodligen påverkar investeringsmöjligheterna eftersom nedskrivningen försämrar det egna kapitalet.

Vid frågan om aktiemarknaden påverkas av en nedskrivning var det enligt respondenten från Know IT givet att aktieägarna påverkades av en nedskrivning. Han anförde att det skulle vara förvånande om aktieägarna inte påverkas eftersom resultaträkningen minskar och kapitalet försvinner. Han påpekade dock att situationen inte är lika allvarlig som om nedskrivningen skulle innebära en kostnad som företagen varit tvungna att betala för. Respondenten från Hexagon var inne på samma spår och framförde att kursen vid en stor nedskrivning skulle kunna påverkas om inte investerare får de kassaflöden som de räknar med. Han påpekade dock att en goodwillnedskrivning endast skulle kunna påverka börskursen temporärt. Han påpekade emellertid att kopplingen mellan nedskrivning och aktiekurs är diffus, vilket innebär att det är svårt att fastställa vad som påverkar vad.

I Gunnebo ställde sig respondenten lite tveksam till situationen och syftade på att han inte riktigt visste hur aktiemarknaden skulle påverkas då bolaget inte gjort någon nedskrivning. Han påpekade dock att han från tidigare erfarenheter uppmärksammat en positiv påverkan på aktiemarknaden, när nedskrivning genomförts av tidigare arbetsgivare. Respondenten som representerade Eniro, där det gjorts en nedskrivning under 2008, påpekade att nedskrivningen för deras del inneburit en marginell negativ påverkan på aktiekursen. Han påpekade även att en nedskrivning generellt skulle kunna påverka möjligheten till utdelning om värdeminskningen innebär att det egna kapitalet förbrukas. Respondenten betonade att värdeminskningen i företagets fall inte påverkat utdelningen men att en väldigt stor nedskrivning skulle kunna medföra den effekten.

Enligt analytiker A var det svårt att generellt uttala sig kring detta område och anförde att nedskrivningens påverkan på aktien skiljer sig mycket beroende på företagets situation. I de fallen som han uppmärksammat under den senaste tiden har det nästan alltid varit positivt, där företagen blivit av med något som bedömts vara ett riskmoment. Han ansåg att goodwill generellt ökar osäkerheten kring bolagen och att osäkerhet är något ogynnsamt ur ett aktieägarperspektiv. Det kan enligt respondenten vara positivt att bli av med posten och därmed innebära uppskattade reaktioner från aktiemarknaden. Han poängterade även att det

skulle kunna vara motsatsen, där ett stort företag som nyligen gjort ett företagsförvärv, med mycket goodwill relaterat till köpet, kan få väldigt negativa reaktioner om en nedskrivning genomförs. Respondenten framhöll emellertid att det oftast inte är så enkelt att en nedskrivning, som visar på företagets egen bedömning av bolaget, inte redan återspeglats i marknadspriset. Det var enligt respondenten väldigt sällan det går så snabbt och att nedskrivningen är så pass oväntad, att den påverkar marknads förväntningar. Respondenten påpekar att analytiker i ett tidigare skede oftast börjat misstänka en försämring och därmed gjort vissa justeringar innan den finansiella rapporten kommit ut.

Analytiker B anförde att det framförallt beror på om nedskrivningen är förväntad eller inte. I de situationer där företagen inte har någon överdriven skuldsättning eller några kovenanter relaterade till det egna kapitalet kommer inte marknaden att påverkas av goodwillnedskrivning. Inte heller om nedskrivningen är kopplad till ett förvärv som under en längre tid gått dåligt. Om det kommer som en ”blixtnedfall från klar himmel” så kan det dock enligt respondenten påverka aktien, eftersom det säger någonting som marknaden inte uppmärksammat. Men han påpekade att han inte känner till några sådana situationer utan att det brukar följa efter en tid med besvikelser. Han framhöll även, precis som analytiker A, att nedskrivningen kan tolkas som en positiv signal om goodwillposten varit en osäkerhetsfaktor.

4.2.5 Subjektiva bedömningar och incitament

Enligt respondenten från Hexagon lämnas det inte något utrymme för subjektiva bedömningar inom själva nedskrivningsprocessen, medan respondenterna från Gunnebo, Eniro och Know IT ansåg motsatsen. Respondenten från Eniro framhöll att det uppstår subjektivitet i bedömningarna då det gäller just framtida bedömningar, det vill säga hur företaget ser på framtiden och vilken diskonteringsränta med mera som ska användas.

Respondenten från Gunnebo påpekade att det faller sig helt naturligt med subjektivitet eftersom det handlar om just bedömningar. Respondenten från Know IT var inne på samma spår som Gunnebo och framhöll att det infinner sig subjektivitet i bedömningarna eftersom det handlar om just framtida uppskattningar. Att göra en tioårig kassaflödesanalys i vilket bolag i världen som helst är enligt respondenten helt hopplöst. Han framförde att det inte finns någon som kan göra dessa beräkningar på ett tillförlitligt sätt, eftersom det finns mängder med uppskattningar kring värderingen som skapar subjektivitet. Det blir enligt respondenten en väldigt teoretisk bedömning som i och för sig inte innebär att företagen måste vara trygga i sina bedömningar, då det faller sig naturligt att fel kan uppstå.

Enligt analytiker A lämnas det ett visst utrymme för företagen att göra subjektiva bedömningar. Respondenten framhöll att det finns situationer där företagen kan ändra sina bedömningar till ett mer negativt scenario. Han framförde bland annat att det kan vara svårt för revisorn att argumentera mot en nedskrivning av goodwill, medan företagen förmodligen inte har samma rörelsefrihet när prognoserna är för positiva. Han påpekade även att företagen inte borde ändra sina antaganden för mycket bara för att de befinner sig i en lågkonjunktur, eftersom prognoserna ska återspegla en hel cykel.

Analytiker B ansåg att det definitivt lämnas utrymme för subjektivitet inom regelverket. Han ansåg exempelvis att alla de avkastningskrav som företagen ställer upp kan manövreras efter företagets situation. Det finns enligt respondenten även stora frihetsgrader i de försäljningar och vinstprognoser som ligger till grund för goodwillvärdet. Framförallt när företagen har

marginalantaganden bortom explicita prognosperioden kan bolagen komma fram till väldigt olika värden, beroende på vad företagen använder för antaganden. Han påpekade dock att han inte vet hur hårt revisorerna ”stängas” för att rätta till dessa värden.

När det gäller frågan om det finns incitament att redovisa på ett visst sätt anförde både respondenten från Eniro och Hexagon att det finns incitament att både göra och inte göra nedskrivning, beroende på företag och situation. Bland annat diskuterade respondenten från Hexagon att det kan finnas incitament för en ny VD att göra nedskrivningar för att på så sätt förbättra balansräkningen. Han ansåg även, till skillnad från vad han anförde innan, att det kan finnas inslag av subjektiva bedömningar i regelverket. Han påpekade även att företag generellt sett inte vill göra nedskrivningar om de absolut inte behöver.

Gunnebos respondent framförde att det självfallet finns incitament att inte göra en nedskrivning, men var noga med att påpeka att detta inte innebar att företag bryter mot reglerna eller agera oetiskt. Han framhöll även, precis som respondenten från Hexagon, att det förmodligen inte finns något bolag som vill skriva ned värdet på sina tillgångar om de inte behöver. Enligt respondenten från Know IT fanns det endast ett incitament att inte göra en nedskrivning. Detta incitament innebar att hålla kursen uppe, då en större nedskrivning enligt hans åsikt åtminstone har en kortsiktig påverkan på aktiekursen. Han påpekade dock att den nedskrivning som branchkollegan Cybercom nyligen gjort inte medfört någon större förändring på Cybercoms aktiekurs.

Enligt analytiker A finns det helt klart incitament i goodwillredovisningen, eftersom nedskrivningen påverkar företagets egna kapital. Finns det en utsatt balansräkning kan det finnas incitament att inte göra en nedskrivning då nedskrivningen exempelvis kan resultera i nya emissionsbehov. Han påpekade även att det kan vara tvärtom där företag som förvärvat mycket inte vill ha en balansräkning som baseras på just goodwill, och därmed försöker få bort den på ett lämpligt sätt.

Enligt Analytiker B bör det inte finnas incitament i de bolag som har en stark balansräkning. Risken för incitament var enligt honom större i de bolag som eventuellt behöver göra en nyemission, där det finns kovenanter kopplat till det egna kapitalet, vilket leder till att de inte vill göra nedskrivning. Men i bolag med en bra skuldsättningsgrad så ser respondenten inte några problem med en nedskrivning. Det är framförallt i de fallen där det finns en balansräkningsrisk som det kan finnas incitament att inte göra en nedskrivning.

4.2.6 Nedskrivning under lågkonjunktur

Enligt analytiker A finns det förmodligen företag som passar på att skriva ned sin goodwill i rådande lågkonjunktur för att bli av med posten. Respondenten framhöll att det oftast blir så när dåliga tider inträffar. Han påpekade att många företag förmodligen ser 2009 som ett förlorat år, vilket kan medföra att företagen överdriver på flera redovisningsområden. Det kan handla om omstruktureringsåtgärder, uppsägningar och även nedskrivningar av goodwill. Om året redan är förlorat så varför inte rensa upp när det ändå finns tillfälle att göra det. Analytiker A påpekade även att företag tenderar att fokusera mer på marknadsaktiviteter i goda tider, medan de lägger större vikt på interna processer när det är dåliga tider. Det var enligt respondentens åsikt inte något fel även om det kan skapa extra ojämnheter mellan åren. Han påpekade att en analytiker ska kunna veta vad som är underliggande lönsamhet och vad som är extraordinära åtgärder.

Analytiker B tror även han att det kan finnas situationer där företagen passar på att skriva ned sin goodwill. Han framhöll att det finns bolag som köpt på väldigt höga multiplar som gradvis levererat sämre resultat och att det då är lika bra att skriva ned så att företag har det bakom sig. Men han påpekade att en nedskrivning oftast kommer av att investerare och analytiker ”ligger på” företaget.

Enligt analytiker A agerar de flesta företagen på ett sunt och förnuftigt sätt när det gäller just goodwill, då de vet att det påverkar bolagets riskpremie på aktiemarknaden. Analytiker A framhöll även att företagen inte bör räkna på för negativa antaganden då det kan vara inkorrekt att diskontera nuvarande marknadsläge som någon långvarig trend. En sådan bedömning kommer enligt respondenten också att medföra fel då det kan se helt annorlunda ut om ett eller två år. Analytiker B var inne på samma spår och påpekade även han att företagen i många fall kan hävda att det som sker nu är extremt temporärt, där tillväxten och marginalerna kan vara fantastiska om tre till fem år, och därmed peka på att det inte finns något nedskrivningsbehov.

4.2.7 Ytterligare synpunkter

När företagets respondenter fick möjlighet att återge ytterligare information fick studien några intressanta synpunkter. Hexagons respondent ville betona att företagen i många fall måste anlita dyra konsulter för att göra flera av de beräkningar som IFRS kräver. Han ansåg på att det borde göras lättare för företagen så att de inte behöver lägga stora summor pengar på redovisningskonsulter.

Respondenten från Know IT ville betona att det kan bli felbedömningar även om företagen gör sitt bästa. Den gamla principen med avskrivningar är därmed enligt respondenten mycket enklare att förhålla sig till där det inte finns lika stor risk för fel. Han ville dessutom betona, vilket även Hexagons respondent framfört, att företagets investeringsvilja påverkas på olika sätt beroende på vilket regelverk som används. Han anförde att företagen inte hade gjort samma förvärv, på samma sätt, om reglerna hade varit annorlunda, vilket han påpekade inte behöver innebära att fler eller mindre förvärv hade gjorts.

När det gäller analytikerna fanns det inte någon extra information som de ville förmedla. Analytiker A ville dock framhålla att det diskuterade området är väldigt viktigt och att just frågan om vilket regelverk som är lämpligast är högintressant.

5. Analys

I detta kapitel kommer det empiriska underlaget att analyseras. Detta kommer att åstadkommas genom att de teoretiska utgångspunkterna i teorikapitlet kopplas samman med det empiriska underlaget. Resultatet från analysen kommer därefter att ligga till grund för studiens slutsats i kommande kapitel.

5.1 Problematiken med att redovisa goodwill

Den empiriska undersökningen visar på att det finns en viss problematik i att redovisa goodwill. Det var enligt företagens respondenter framförallt nedskrivningsprövningen som kunde orsaka svårigheter för bolagen. I övrigt var det av svaren att döma inte några stora svårigheter att följa reglerna. Resultatet stämmer därmed till viss del överens med det som diskuterats i teorikapitlet där regelverket beskrivits som komplicerat. Bland annat Riahi-Belkaoui (2004), som påpekar att goodwill är problematiskt, och Seetharaman et al (2006), som anser att det krävs väldigt stor kunskap i värdering för att redovisa goodwill, får därmed ett visst gehör av studiens respondenter. Att regelverket leder till att många företag måste anlita hjälp av externa konsulter kan vara en följd av att det krävs stor kunskap för att beräkna värdet av goodwill. Detta är något som Elwin (2008) framför där han påstår att många företag måste anlita dyra konsulter för att utföra korrekta beräkningar. Detta fenomen var något som bekräftades av Hexagons respondent som betonade att företag i många fall måste anlita dyra konsulter för att göra angivna beräkningar.

5.2 De kvalitativa egenskaperna

Som teorikapitlet anger beskriver IFRS olika kvalitativa egenskaper för att informationen i redovisningen skall vara användbar för företagens intressenter. Några av de viktigaste egenskaperna är relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet. När studien tillfrågade företagens respondenter om dessa egenskaper ansåg tre av fyra att redovisningen av goodwill generellt inte gav en tillräckligt bra bild av företagen. Några av åsikterna som framkom var att det saknas information om vilka antaganden som gjorts och att det finns en osäkerhet i informationen. Även analytikernas åsikter pekar på samma problem där bland annat analytiker A ansåg att det vore bättre med mer information om företagens olika antaganden.

IAS 36 gör en omfattande beskrivning över vilka antaganden som företaget ska redovisa. Det ska bland annat anges vilken metod, period, tillväxtfaktor och diskonteringsfaktor som använts på kassaflödesprognoserna. Det empiriska resultatet visar på en brist i de antaganden som IAS 36 beskriver. Det studiens respondenter nämner kring hur viktig information saknas, överensstämmer med liknande undersökningar inom goodwillområdet. Studien har bland annat observerat samma problematik som den finska undersökningen, där informationen om vilka faktorer som legat till grund för värderingen av goodwill varit bristfällig, och den brittiska, där en avsaknad i hur viktiga antaganden identifieras och kvantifieras uppmärksammats. Informationen i redovisningen ska enligt IFRS dessutom vara jämförbar mellan olika företag, vilket också varit ett stort mål för IASB:s arbete. Den empiriska undersökningen visar dock tecken på att redovisningen inte skapat tillräckligt bra grund för jämförelse. Det var enligt analytiker B framförallt frånvaron av antaganden som gjorde att en jämförelse var svår att erhålla, medan analytiker A helt enkelt ansåg att det skulle vara bättre med ett avskrivningssystem.

När det gäller informationen i de deltagande företagens redovisning finns det mer att önska. Även om någon tyngdpunkt ska läggas på dessa iakttagelser har både Hexagon och Eniro en stor variation mellan de antaganden som ligger till grund för kassaflödesberäkningarna. Eniro har exempelvis en variation i tillväxttakt mellan -1 och 55 procent beroende på vilken enhet som prövas, vilket framstår som något märkligt. Studien kan därmed ytterligare belysa problemet med att det i många fall fattas värdefull information för användare.

5.3 Avskrivning eller nedskrivning

När IFRS skulle börja användas i de noterade företagens koncernredovisning fick de svenska företagen inte längre skriva av på sin goodwill. Kintzele et al framför i en artikel att det nuvarande nedskrivningssystemet inte varit en tillfredställande lösning. En kombination mellan avskrivning och nedskrivning skulle enligt artikelns författare vara bättre med tanke på subjektiviteten i nedskrivningssystemet. När studien undersökte om det skulle vara bättre med avskrivning istället för nedskrivning ansåg en majoritet av respondenterna att ett avskrivningssystem skulle vara bättre. Tre av de fyra respondenterna från företagen ansåg att avskrivning skulle vara mer fördelaktigt. De tyngsta argumenten är att redovisningen skulle bli enklare, mer praktisk, och företagen skulle komma ifrån subjektiviteten. Det är dock inte helt enkelt utan det finns de som är nöjda med nedskrivningssystemet. Hexagons respondent ansåg att nuvarande system är mest fördelaktigt och Eniros respondent framhöll, även om han föredrog avskrivning, att det är svårbedömt om avskrivningsreglerna medför en bättre bild av företagen.

När det gäller hur analytiker ser på frågan är perspektivet ett annat då dessa inte producerar någon redovisning. Det handlar inte om hur praktiskt regelsystemet bör vara utan om användbarheten i informationen. Analytiker A ansåg att ett avskrivningssystem ur företagens synpunkt skulle vara bättre då de kan bli av med goodwillposten och därmed sänka sin riskpremie. Analytiker B intog dock ett mer neutralt ställningstagande. Annars påpekade respondenterna att de brukar dra bort goodwillvärdet från det egna kapitalet vid bedömning av företag. Analytiker A framförde bland annat att analytiker oftast inte vill att balansräkningen ska innehålla för mycket ”luft”. Beteendet stämmer överens med vad Elwin (2008) framför om att investerare och analytiker bortser från goodwill och gör egna bedömningar. Enligt Elwin (2008) spelar det därför ingen roll om regelverket förespråkar en nedskrivning eller avskrivning av goodwill. Men det verkar dock, enligt analytiker A:s svar att döma, finnas en viss fördel med ett avskrivningssystem, då goodwill ofta ses som något negativt och ökar riskpremien för företaget. I nuvarande regelsystem blir företagen inte av med goodwillposten, förutom när det går riktigt dåligt. Ett avskrivningssystem där goodwillvärdet årligen minskar, skulle kunna sänka risken, och i detta hänseende vara positivt ur ett investerarperspektiv.

5.4 Påverkan på aktiemarknad och investeringsmöjligheter

Som diskuterats tidigare i såväl teori, empiri och analys, bortser investerare och analytiker i många avseenden från goodwill. Analytiker A och B påpekade att de brukar bortse från goodwillvärdet och utarbeta egna bedömningar av företagen. Oavsett om detta sker anser Mintz (2009) att en nedskrivning kan påverka aktievärdet. Som bevis hänvisar han till en studie av investeringsbanken Houlihan Lokey, där aktievärdet försämrades som en konsekvens av nedskrivning på goodwill. Mintz (2009) betonar även att aktiemarknaden kan

påverkas positivt av en nedskrivning. Det empiriska underlaget visar på en enighet hos respondenterna att aktiemarknaden i något avseende påverkas av en nedskrivning. Det framkom att en nedskrivning kan medföra såväl positiva som negativa konsekvenser. Respondenternas åsikter överensstämmer därmed vad Mintz (2009) anför i sin artikel. En annan intressant aspekt som också uppmärksammas är att aktieutdelningen skulle kunna påverkas vid en stor goodwillnedskrivning. En sådan konsekvens borde inte uppskattas bland aktieägare vilket kan peka på ytterligare incitament hos ledningen att inte göra en nedskrivning. Det ska dock påpekas att de analytiker som intervjuades betonade att en nedskrivning väldigt sällan kommer som en överraskning. Det är oftast externa påtryckningar som först initierar ett krav på värdeminskning som sedermera leder fram till en nedskrivning.

Både Mintz (2009) och Anonymous (2009) skriver i sina artiklar att en förändring i aktievärde kommer av de förväntningar som finns hos aktieägare och investerare. Förändringar i aktievärde beror på i vilken utsträckning marknaden har absorberat den värdeförlust som kan leda till nedskrivning. De två analytiker som studien intervjuade framför just detta med att en nedskrivning kan påverka aktiemarknaden, beroende på vilka förväntningar som finns. Skillnaden mellan positiva och negativa marknadsreaktioner beror framförallt på om nedskrivningen är förväntad eller inte. Analytiker B framför som exempel att;

”Aktien kan påverkas negativt om nedskrivningen kommer som en blix från klar himmel”.

En nedskrivning behöver dock inte innebära negativa konsekvenser. Analytiker A konstaterar det som Mintz (2009) beskrivit där nedskrivningar kan få positiva konsekvenser om osäkerheten kring bolaget minskas. Som tidigare nämnts gillar inte aktiemarknaden risk, vilket goodwill i vissa företag har egenskapen att förmedla. Om en nedskrivning kommer i företag där goodwillposten upplevs som en risk kan värdeminskningen välkomnas av marknaden. I och med detta ges en förklaring till tidigare synpunkter om att aktiemarknaden sällan påverkas negativt eftersom marknaden redan uppmärksammat värdeminskningen.

Företagens balansräkning är en central del för banker och försäkringsbolag. Nedskrivningar av goodwill kan därmed vara av stort intresse för institutioner med stort fokus på balansräkningen. Detta framför både Mintz (2009) och Elwin (2008) där de spekulerar i att en nedskrivning kan påverka företagets relation till långivare. Om relationen till banken påverkas negativt skulle det kunna innebära att företagen får sämre möjligheter att erhålla kapital för investeringar. När det gäller relationen mellan en nedskrivning av goodwill och företagets investeringsmöjligheter, hade studiens respondenter en något varierande syn på om det finns ett samband. Respondenterna från Hexagon, Know IT och Gunnebo samt analytiker B framhöll att en nedskrivning skulle kunna påverka företagets investeringsmöjligheter. Analytiker A uttalade sig inte i frågan medan Eniros respondent endast kunde ge svar på att företagets egna investeringsmöjligheter inte påverkats. Den teoretiska hållningen är att en nedskrivning medför konsekvenser för diverse nyckeltal (Lönqvist, 2006). Detta kan medföra att ledningen har incitament för att minska kostnaderna av kapital (Godfred & Shengkoh 2009). Av det empiriska materialet att döma så finns det en viss enighet, om än inte övertygande, att en nedskrivning kan påverka investeringsmöjligheterna. Att den påverkar företagets finansiella ställning och försämrar det egna kapitalet faller sig helt naturligt. Men om detta därefter påverkar investeringsmöjligheterna beror förmodligen på vilken relation bolaget har till banken och storleken på nedskrivningen.

5.5 Subjektiva bedömningar och incitament

IAS 36 beskriver att företagens bedömning skall baseras på troliga och godtagbara bedömningar som återspeglar en tillförlitlig uppskattning av framtida ekonomiska förhållanden. I flera vetenskapliga artiklar diskuteras huruvida det lämnas ett för stort utrymme för subjektivitet i bedömningarna. Två av dessa är Kintzele et al (2005) och Godfrey & Sheng-koh (2009) som båda anser att regelverket inte kan anses vara tillfredställande med tanke på subjektiviteten i bolagens goodwillbedömning. Företagens nuvärdesberäkning av de förvärvade enheternas framtida kassaflöde innebär uppskattning av diskonteringsränta och tillväxttakt, vilket kan leda till manipulation av redovisningssiffrorna. Det empiriska underlaget visar på just subjektiviteten i goodwillvärderingen, där samtliga respondenter framför att det återfinns subjektiva bedömningar i redovisningen av goodwill. Det faller sig enligt flera av respondenterna helt naturligt då själva redovisningen betingar just bedömningar. Respondenten från Know IT ansåg att;

”Det inte finns något bolag i världen som kan utföra bedömningarna på ett tillförlitligt sätt.”

Det ligger i bedömningens natur att inte medföra en hundra procentig säkerhet, vilket återspeglas i tillförlitligheten. Detta styrker det som bland annat Costigan et al (2008) diskuterar med en frånvaro av tillförlitlighet i redovisningen. Det har visat sig att det finns en skillnad i mängden nedskrivningar beroende på hur länge företagsledaren befunnit sig på sin position. Dessutom har det tydliggjorts ett samband mellan förväntat nettoresultat och mängden nedskrivningar, där antalet nedskrivningar varit större när resultatet förväntats bli lågt (Costigan et al, 2008).

Både analytiker A och B förde ett resonemang kring reglernas sårbarhet för manipulation och företagens möjlighet att manövrera efter rådande situation. Det kan exempelvis uppstå situationer där företag använder redovisningen i så kallat ”Big Bath” scenario. Det kan alltså finnas situationer där företagen ges tillfälle att ändra sina bedömningar till ett mer negativt scenario. Analytiker B förde en diskussion kring att företagen kan komma fram till väldigt olika värden beroende på vilka antaganden som används. Som tidigare beskrivits så har både denna studie och tidigare forskning visat på att företag i många fall inte lämnar tillräckligt med information om sina antaganden. När de antaganden som ligger till grund för goodwillvärderingen inte uppges till fullo, bekräftas till viss del resonemanget kring reglernas sårbarhet för manipulation. Det som studiens respondenter framför kan därmed till stor grad sägas överensstämma med den teoretiska diskussionen kring redovisningens subjektiva inslag.

Det finns andra artiklar, så som Anonymous (2009) och Elwin (2008), som anför att de subjektiva bedömningarna inte är något större problem, då investerare inte lägger någon vikt vid en sådan bokföringsmässig transaktion utan bortser från goodwill i sina företagsanalyser. Detta fenomen är något som studien uppmärksammat tidigare, där både analytiker A och B påpekat, att de själva samt analytiker i allmänhet, bortser från goodwill i sina värderingar. Så även att det lämnas utrymme för subjektiva bedömningar kan investerare välja att bortse från goodwillvärdet. Det finns därmed indikationer på att subjektiviteten, ur ett användarperspektiv intar en mindre relevant position, där problematiken med subjektiva bedömningar ignoreras genom att goodwillvärdet räknas bort. Men om analytiker och investerare bortser från goodwillvärdet, skapas det frågetecken kring regelverkets relevans och väsentlighet, då det är dessa användare som är redovisningens målgrupp. Som studien tidigare uppmärksammat finns det dock andra instanser, så som försäkringsbolag och banker, där goodwillredovisningen intar en mer betydelsefull ställning.

Relaterat till de bedömningar som nedskrivningsreglerna kräver har det även diskuterats om företagen har incitament att redovisa på ett visst sätt. Agentteorin är en teori som kan förklara funktionen med incitament där exempelvis företagsledare kan välja redovisningsmetod som ger högre resultat om den egna ersättningen är relaterad till resultatet (Deegan & Unerman, 2006). Studien har uppmärksammat att det finns ett stöd för att bolagen ges möjlighet att redovisa goodwill på ett visst sätt.

Enligt bland annat Kintzele et al (2005) lämnas det utrymme för att redovisa efter eget omdöme, då regelverket baseras på en reglering kring verkligt värde. Tidigare har framförallt avsättningar varit ett område av intresse där företag haft incitament att göra avsättningar vid exempelvis byte av företagsledare. Vid studiens empiriska undersökning ansåg samtliga respondenter att det finns incitament i redovisningen av goodwill. Både analytiker A och B uppmärksammade att det finns incitament att inte göra någon nedskrivning då det skulle kunna leda till nya emissionsbehov. Respondenterna från Hexagon och Eniro samt analytiker A pekade även på att det kan finnas incitament att göra en nedskrivning. Respondenten från Hexagon diskuterade i anknytning till detta att det finns incitament för en ny VD att göra nedskrivningar för att på så sätt förbättra balansräkningen. Därmed kan studien återigen styrka undersökningen gjord av Costigan et al (2008) som påvisar att nedskrivningar används i ett så kallat "Big Bath" scenario. Ett intressant tillägg kring analysen av detta fenomen är att Eniro under 2008 gjorde ett VD byte, som i årsrapporten för 2008 följdes av en första nedskrivning sedan reglerna började användas 2005.

Även det som tidigare tagits upp kring nedskrivningens påverkan på aktiemarknaden kan kopplas till risken för incitament. Framförallt Know ITs respondenter påpekade detta och ansåg att bolagets strävan efter att hålla aktiekursen uppe kunde vara ett stort incitament för att inte göra en nedskrivning. Respondenterna från både Gunnebo och Hexagon påpekade dessutom att företagen generellt inte vill skriva ned sin goodwill, vilket även det tyder på att det finns incitament att inte göra goodwillnedskrivning.

5.6 Nedskrivning under lågkonjunktur

Både Björn Gustavsson på Ernst & Young och Parkinson (2009) framför att företag kan få svårt att motivera sin goodwill i nuvarande lågkonjunktur. Parkinson (2009) anser därför att vissa företag bör ta möjligheten att skriva ned sin goodwill, för att på så sätt städa upp i balansräkningen. När studien frågade analytikerna om detta ansåg respondenterna att det kan finnas situationer där företagen passar på att skriva ned sin goodwill. Analytiker A framhöll att det inte är något märkvärdigt utan att företag generellt passar på att skriva ned när det är lågkonjunktur. Han tror att många företag förmodligen ser 2009 som ett förlorat år så "varför inte rensa upp när det ändå finns tillfälle att göra det". Men även om det finns incitament och subjektivitet i bedömningarna agerar enligt analytiker A de flesta företagen på ett sunt och förnuftigt sätt när det gäller just goodwill. Företagen bör inte räkna på för negativa antaganden då det kan vara inkorrekt att diskontera nuvarande marknadsläge som någon långvarig trend.

6. Slutdiskussion

I detta kapitel kommer uppsatsens slutsats att presenteras där studiens två frågeställningar besvaras. Kapitlet innehåller även en diskussion kring författarnas reflektioner och kapitlet avslutas med studiens förslag till fortsatt forskning.

6.1 Slutsats

IASB:s och FASB:s samarbete har bidragit till uppkomsten av ett regelverk för att ge en rättvis bild av företagen. Normgivarnas syfte är att redovisningsinformationen ska vara relevant och tillförlitlig ur ett användarperspektiv. Det innebär att investeraren och andra intressenter ska kunna använda redovisningen för ekonomiska beslut, det vill säga att jämföra och bedöma olika investeringsalternativ. För att informationen ska vara tillförlitligt måste den avbilda den ekonomiska verkligheten i företaget. Investerare ska kunna lita på att informationen är korrekt och inte innehåller väsentliga felaktigheter eller är vinklad. Det är bland annat detta som ligger till grund för studiens syfte.

”Studiens avsikt har varit att undersöka hur noterade företag i nuvarande finanskris hanterat sin redovisning när det gäller nedskrivning av goodwill. Syftet är att utreda huruvida redovisningen kan anses ge en rättvisande bild av företagets goodwillvärde. Vidare syftar studien till att undersöka hur pass tillfredställande företagens redovisning är utifrån ett investeringsperspektiv.”

Att det finns svårigheter i att redovisa goodwill är onekligen svårt att bortse ifrån, där framförallt nuvärdesberäkningen av framtida kassaflöden kan skapa bekymmer. Studien har uppmärksammat att det finns en osäkerhet i redovisningsinformationen samt en brist på information om vilka antaganden som goodwillvärderingen baserats på. Den empiriska undersökningen tillsammans med teoretiska studier har observerat att det lämnas ett stort utrymme för subjektivitet i regelverket. Utöver detta har studien även uppmärksammat att det, som inom många andra redovisningsområden, finns motiv hos företagen att redovisa efter bolagens incitament. Det kan finnas företag som under rådande lågkonjunktur passar på att skriva ned för att bli av med sin goodwill, samtidigt som en goodwillnedskrivning kan påverka både aktievärde och investeringsmöjligheter. Dessa incitament gör att de subjektiva bedömningarna intar en vital roll, där företagets möjlighet att manövrera och manipulera blir högst påtagligt. Empirin har dessutom uppmärksammat att redovisningen av goodwill generellt inte medfört en tillräckligt bra bild av företagen.

Att den empiriska undersökningen observerat nämnda omständigheter gör att studiens första infallsvinkel, kring goodwillredovisningens relevans och tillförlitlighet, kan anses tvivelaktig. Sammantaget är studiens första slutsats att redovisningen under rådande lågkonjunktur inte kan anses vara tillräckligt tillförlitlig och relevant för att återge en rättvis bild av företagets goodwillvärde. Detta kan konstateras även om studien uppmärksammat vissa indikationer på att företagen ofta agerar på ett sunt och förnuftigt sätt. Det finns väldigt starka incitament i redovisningen där ett alltför stort inslag av subjektivitet skapar en anseilig osäkerhet i goodwillvärderingen.

Om redovisningen i sin tur påverkar tillfredställelsen hos investerare är studiens andra infallsvinkel. Med tanke på tidigare diskussion om osäkerheten i goodwillvärderingen, torde redovisningen inte kunna anses vara tillfredställande för investerare. Studien har utöver detta

dessutom uppmärksammat att redovisningen inte skapat tillräckligt bra grund för jämförelse. Den andra slutsatsen blir därmed att redovisningen av företagets goodwillvärde inte kan anses vara tillfredställande för investerare. Dock har studien även observerat att analytiker räknar bort goodwillvärdet i sina företagsvärderingar. Det kan därmed konstateras att det ur ett investeringsperspektiv inte spelar någon roll om redovisningen medför en bristfällig goodwillvärdering. Detta fenomen medför att studiens slutsats blir aningen irrelevant, eftersom redovisningen blir ointressant om investerare bortser från det redovisade goodwillvärdet. Det finns dock andra intressenter, så som banker och försäkringsbolag, där goodwillvärdet intar en vitalare roll. Att en nedskrivning påverkar företagets finansiella ställning och försämrar det egna kapitalet är ett faktum. Men hur exempelvis banker ställer sig i denna fråga ligger inte inom ramen för studiens syfte.

6.2 Författarnas reflektioner

Reglerna kring goodwillnedskrivning kan enligt författarnas mening sägas vara något motsägelsefulla, där det dels krävs att företagen lämnar en korrekt bild av företagets goodwillvärde och dels ger stort utrymme för subjektivitet. Även om reglerna för nedskrivningsprövning får anses vara teoretiskt korrekta, då goodwill i många fall kan anses ha obestämbar livslängd, finns en svaghet i och med subjektiviteten. Det skulle enligt författarnas åsikt möjligtvis kunna vara mer fördelaktigt med antingen ett rent avskrivningssystem eller en kombination av avskrivning och nedskrivning. Då skulle förmodligen subjektiviteten inta en betydligt svagare ställning och osäkerheten i redovisningssiffrorna torde avta.

Studien har tidigare konstaterat att goodwillvärdet varken kan anses vara tillräckligt tillförlitlig och relevant eller tillfredställande för investerare. Att investerare bortser från goodwillvärdet kan enligt författarna även det tyda på att redovisningen inte är tillräckligt tillfredställande. Att investerare bortser från goodwillvärdet skulle enligt författarnas synpunkt kunna förklaras genom något av följande resonemang. Det primära att investerare inte litar på det goodwillvärde som företagen presenterar i sina rapporter, eftersom goodwillvärdet är omgivet av en viss riskfaktor. Ett annat motiv skulle kunna vara att investerare bortser från posten då de anser att goodwillen ur deras synpunkt inte fyller någon funktion. Även om investerare, i form av analytiker, bortser från goodwillvärdet kan det finnas andra intressenter där goodwillvärdet intar en viktigare roll. Författarna vill dock poängtera att denna studie inte närmare undersökt dessa intressenters engagemang, vilket gör att några slutsatser inte kan göras kring deras situation.

Studiens slutsats och resultat torde inte tolkas i ett alltför vidsträckt perspektiv då endast åsikter från ett fåtal personer har beaktats. Om studien intervjuat ett vidare omfång av investerare och inte endast förlitat sig på analytikers åsikter skulle en annan slutsats möjligtvis kunnat utformas. Analytiker kan enligt studiens författare ändå anses representera investerare på ett tillfredställande sätt, då det är deras analyser som i hög grad ligger till grund för intressenters investeringar. En annan aspekt som bör påpekas är att studien inte undersökt revisorernas åsikter. Resultatet av studien skulle möjligtvis få en annan utgång om problemet med subjektivitet ytterligare bearbetats med kunnig personal inom redovisningens kontrollorgan. Studien visar dock på problematiken med den nuvarande goodwillredovisningen och vilka brister som reglering kan anses inneha.

6.3 Fortsatt forskning

Studien har under studiens arbetsgång identifierat två intressanta vägar för fortsatta studier inom området för goodwill.

- En intressant väg torde vara att undersöka vilket regelsystem av avskrivning och nedskrivning som intressenter skulle föredra. Detta område är bland annat något som analytiker A betonade som en intressant fråga. En kvantitativ studie med ett stort empiriskt underlag skulle kunna vara ett bra tillvägagångssätt.
- En annan intressant aspekt att undersöka är om det finns något samband mellan antalet företagsförvärv och vilket regelsystem för värdeminskning av goodwill som används. Både Know IT och Hexagons respondent framförde att företagens investeringsvilja i andra företag på olika sätt kan påverkas beroende på vilket regelverk som används. Det framkom exempelvis att företagen inte hade gjort samma förvärv, på samma sätt, om reglerna hade varit annorlunda. Kan det möjligtvis vara mer fördelaktigt för företag att förvärva företag nu när övervärdet inte ska skrivas av, eller är det tvärtom?

7. Litteraturförteckning

7.1 Böcker

Alvesson, M., Skoldberg, K. (2008) *Tolkning och reflektion – Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur

Andersen, Ib. (1998). *Den Uppenbara Verkligheten; Val av Samhällsvetenskaplig Metod*. Lund: Studentlitteratur

Artsberg, K. (2005). *Redovisningsteori -policy och -praxis*. Malmö: Elanders Berlings

Deegan, C., Unerman, J. (2006). *Financial Accounting Theory*. UK: McGraw-Hill Education

Eriksson, L. T., Wiedersheim, P. F. (2001). *Att utreda, forska och rapportera*. Lund: Liber.

Falkman, P. (2000). *Teori för redovisning*. Lund: Studentlitteratur

IFRS/IAS. (2008). *Internationell redovisningsstandard i Sverige: IFRS/IAS*, Stockholm: FAR förlag.

Jacobsen, D. I. (2002). *Vad, Hur, Varför. Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur

Holme, I. M., Solvang, B. K. (1997). *Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur

Kvale, S. (1997). *Den Kvalitativa Forskningsintervjun*. Danmark: Narayani Press

Lönnqvist, R. (2006). *Årsredovisning i koncerner*. Lund: Studentlitteratur

Nobes & Parker. (2006). *Comparative international accounting 9th edition*: Person Education Limited

Radebaugh, L.H., Gray,S.,J. (2002). *International accounting multinational enterprises 5th edition*. USA

Riahi-Belkaoui, A. (2004). *Accounting theory 5th edition*, UK: Thomson Learning

Smith, D. (2006). *Redovisningens språk. 3:e upplaga*, Lund: Studentlitteratur

Torell, P. (2004). *Den nya koncernredovisningen*. Kristianstad: Kristianstads Boktryckeri

7.2 Artiklar

Anonymous. (2009). The economist. *The goodwill, the bad and the ugly; Corporate write-downs*. Vol. 390 Iss 8615, pg.70.

Astami, E.W., Hartadi, B., Tower, G. (2006). Gadjah mada international journal of business: *Factors explaining management preferences of accounting for goodwill prior to the implementation of IFRS*. Vol. 8, Iss 1, pg.43

Costigan, M. L., Lovata, L. M., Master-Stout, B. (2008). Critical Perspectives on Accounting. *Goodwill impairments and chief executive officer tenure*. Vol. 19 Iss 8, pg.1370.

Elwin, P. (2008). Accounting and business Research. Kingston Upon Thames. *Discussion of Accounting for intangibles - a critical review of policy recommendations*. Vol. 38 Iss 3, pg.205.

Fama, E. F., Jensen, M. C. (1983). Journal of law and economics. *Separation of ownership and control*. Vol. 26 Iss 2, pg.301.

Godfrey, J. M., Sheng-Koh, P. (2009). Accounting & Finance. *Goodwill impairment as a reflection of investment opportunities*. Vol. 49 Iss 1, pg.117.

Godfrey, J., Mather, A., Ramsay, A. (2003). Abacus. *Earnings and impression management in financial reports: the case of CEO changes*. Vol. 39 Iss 1, pg.95.

Kintzele, M. R, Kintzele, P. L., Kwiatkowski, V. E. (2005). Internal Auditing. *Goodwill: Accounting and Financial reporting issues*. Vol. 20 Iss 1, pg.29.

Mintz, S. L. (2009). CFO Magazine. *Goodwill Hunting - For companies write-offs, economic turmoil is a terrible thing to waste*. Vol. 25 Iss 1, pg.71.

Norton, L, P. (2009). Barron's New York. *Goodwill Hunting: Balance Sheets Latest Torment*. Vol. 89 Iss 7, pg.41.

Pourciau, S. (1993). Journal of accounting & Economics. *Earnings Management and nonroutine executive changes*. Vol. 16 Iss 1-3, pg.317.

Seetharaman, A., Sreenivasan, J., Sudha, R., Yee, T. Y. (2006). Journal of Intellectual Capital. *Managing impairment of goodwill*. Vol. 7 Iss 3, pg.338.

Sevin, S. Schroeder, R., Bhamornsiri, S. (2007). Managerial Auditing Journal; *Transparent financial disclosure and SFAS*. Vol. 22 Iss 7, pg.674.

Barth M., E. , Schipper, K. (2008) Journal of accounting, auditing & finance. *Financial Reporting Transparency*. Vol. 23 Iss 2, pg. 173.

Vials, A. (2008) Accountancy. *A happy new year?* Vol. 142 Iss 1384, pg.60.

7.3 Elektroniska källor

Affärsvärlden

<http://www.affarsvarlden.se/hem/nyheter/article370116.ece?service=print>

Den 7 april 2009

Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 1606/2002, Artikel 4

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:243:0001:0004:SV:PDF>

Den 30 mars 2009

Ernst & Young; Björn Gustavsson

http://www.ey.com/global/Content.nsf/Sweden/Pressmeddelande_090305

Den 30 Mars 2009

Finska Finansinspektionen

http://www.rata.bof.fi/Swe/Publicerat/Pressmeddelanden/2002_2007/05_2007.htm

Den 12 April 2009

Norwalk agreement. *Memorandum of Understanding.*

<http://www.fasb.org/news/memorandum.pdf>

Den 20 April 2009

Parkinson, D. (2009). *The wave of big-money write-down that stems from the market crash might be in its early stages.*

<http://business.theglobeandmail.com/servlet/story/RTGAM.20090317.wrgoodwill17/BNStory/SpecialEvents2/home>

Den 30 mars 2009

Hadjiloucas, T. Winters, R. (2005) PricewaterhouseCoopers LLP. *Reporting the value of acquired intangible assets.* pp1-8

http://www.wipo.int/academy/en/execed/sipm/goa_mar_07/pdf/Reporting-value-05.pdf

Den 25 April 2009

Deloitte Agenda (2006). *Rörelseförvärv enligt IFRS 3 - Hur gick det med identifieringen av immateriella tillgångar?*

http://news.deloitte.se/deloitte_agenda/2006/nr7_2006/ifrs3_rorelseforvarv_nilssongauffin.htm

Den 25 April 2009

Goodwill - en tickande bomb

www.va.se

den 25 april 2009

Se upp för goodwill smällar

www.e24.se

den 25 april 2009

Ökad risk för nedskrivning av goodwill
www.affarsvarlden.se
den 4 mars 2009.

Årsredovisningar

Eniro årsredovisning 2008 www.eniro.com

Gunnebo årsredovisning 2008 www.gunnebo.se

Hexagon årsredovisning 2008 www.hexagon.se

Know IT årsredovisning 2008 www.knowit.se